

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Tělesná výchova na základních školách v České republice a v kanadské provincii Ontario

Bakalářská práce

Studijní program: B7401 – Tělesná výchova a sport
Studijní obory: 7401R014 – Tělesná výchova se zaměřením na vzdělávání
7507R036 – Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání
Autor práce: **Veronika Fejfarová**
Vedoucí práce: Mgr. Petr Jeřábek, Ph.D.

TECHNICAL UNIVERSITY OF LIBEREC
Faculty of Science, Humanities
and Education

Physical education at elementary schools in the Czech Republic and the Canadian province of Ontario

Bachelor thesis

Study programme: B7401 – Physical education and sport
Study branches: 7401R014 – Physical Education for Education
7507R036 – English for Education

Author: **Veronika Fejfarová**
Supervisor: Mgr. Petr Jeřábek, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Fejfarová**
Osobní číslo: **P15000478**
Studijní program: **B7401 Tělesná výchova a sport**
Studijní obory: **Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání**
Tělesná výchova se zaměřením na vzdělávání
Název tématu: **Tělesná výchova na základních školách v České republice**
a v kanadské provincii Ontario
Zadávací katedra: **Katedra tělesné výchovy**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Porovnat kurikulární dokumenty pro výuku TV v ČR a Kanadě na základních školách. Provést srovnání hodin TV ve vybraných školách v ČR a v Kanadě na základě pozorování průběhu výuky. Na základě zjištěných skutečností a provedeného pozorování vyhodnotit vhodnost využívaných forem a metod výuky TV.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DVOŘÁKOVÁ, H., 2012. Školáci v pohybu: tělesná výchova v praxi. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3733-1. FIALOVÁ, L., 2010. Aktuální témata didaktiky: školní tělesná výchova. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1854-8. HRABINEC, J., et al., 2017. Tělesná výchova na 2. stupni základní školy. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-3625-2. VILÍMOVÁ, V., 2002. Didaktika tělesné výchovy. 1. vyd. Brno: Paido. ISBN 80-7315-033-6.

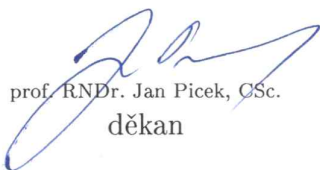
Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Petr Jeřábek, Ph.D.

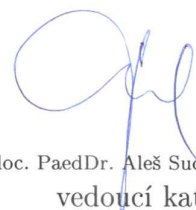
Katedra tělesné výchovy

Datum zadání bakalářské práce: **15. prosince 2017**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2018**

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

doc. PaedDr. Aleš Suchomel, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 18. prosince 2017

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že texty tištěné verze práce a elektronické verze práce vložené do IS STAG se shodují.

4. 4. 2019

Veronika Fejfarová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Petrovi Jeřábkoví, PhD. za cenné rady a připomínky při vypracování bakalářské práce. Poděkování patří rovněž učitelům základních škol v realizaci praktické části této práce. V neposlední řadě děkuji mé rodině za trpělivost a podporu.

Anotace

Bakalářská práce se věnuje porovnání výuky tělesné výchovy v šestých, sedmých a osmých třídách základních škol v Liberci a v Torontu, hlavním městě kanadské provincie Ontario. Teoretická část stručně popisuje organizační formy práce ve školní tělesné výchově a vyučovací metody. V teoretické části je shrnuta charakteristika kurikulárních dokumentů v České republice a v kanadské provincii Ontariu. Praktická část se zabývá detailním záznamem průběhu odpozorovaných vyučovacích jednotek a vyhodnocuje na základě zjištěných skutečností vhodnost využívaných vyučovacích metod výuky.

Klíčová slova

Tělesná výchova, struktura vyučovací jednotky, náplň vyučovací jednotky, metody výuky.

Annotation

The bachelor thesis is focused on comparing the teaching of physical education in the sixth, seventh and eighth classes in elementary schools in Liberec and in Toronto, the capital of the Canadian province of Ontario. The theoretical part briefly describes the organisational forms of work in schools' physical education and the teaching methods. In the theoretical part are also summarised characteristics of curricular documents in the Czech Republic and Ontario. The practical part deals with a detailed record of the observed teaching units and evaluates the suitability of the used teaching methods based on established facts.

Keywords

Physical education, the structure of the teaching unit, the content of a teaching unit, teaching methods.

Obsah

Seznam tabulek a obrázků.....	8
Seznam použitých zkratk a symbolů.....	10
Úvod.....	11
1 Cíle práce	12
2 Syntéza poznatků	13
2.1 Organizační formy práce ve školní tělesné výchově	13
2.1.1 Organizační formy	13
2.1.2 Vyučovací hodina tělesné výchovy.....	14
2.1.2.1 Struktura vyučovací jednotky.....	16
2.1.2.2 Efektivita vyučovací jednotky.....	19
2.2 Vyučovací metody	21
2.3 Pojetí tělesné výchovy v ČR a Ontariu Kanada.....	24
2.3.1 Kurikulární dokumenty ve školní tělesné výchově v ČR	24
2.3.2 Kurikulární dokumenty ve školní tělesné výchově v Ontariu.....	25
3 Praktická část	30
3.1 Cíle terénního šetření.....	30
3.2 Metodika terénního šetření	30
3.3 Charakteristika sledovaných škol	30
3.4 Výsledky šetření	31
3.4.1 Hospitační záznamy vyučovacích jednotek v ČR.....	31
3.4.1.1 Škola A: ZŠ Vrchlického	32
3.4.1.2 Škola B: ZŠ Sokolovská.....	37
3.4.2 Hospitační záznamy vyučovacích jednotek v Ontariu.....	43
3.4.2.1 Škola C: ZŠ Herbert H. Carnegie Public School.....	43
3.4.2.2 Škola D: ZŠ Beverly Heights Middle School	47
4 Shrnutí výsledků a diskuze.....	52
4.1 Výsledky šetření zaměřené na dobu trvání jednotlivých částí VJ	53
4.2 Výsledky šetření zaměřené na dobu trvání celkového času VJ.....	54
4.3 Výsledky šetření zaměřené na strukturu VJ	55
4.4 Výsledky šetření zaměřené na obsah	56
4.5 Výsledky šetření vyučovacích metod z hlediska fáze vyučovacího procesu	58
4.6 Výsledky šetření vyučovacích metod z hlediska obsahu.....	59

4.7	Výsledky šetření metod z hlediska analýzy vyučovacího procesu.....	60
5	Závěr a doporučení.....	61
	Seznam použitých zdrojů.....	62

SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

Tabulka 1: Struktura vyučovací jednotky.....	18
Tabulka 2: Klasifikace vyučovacích metod	21
Tabulka 3: Hospitační záznam ZŠ Vrchlického, 1. VJ	32
Tabulka 4: Schéma zařazených vyučovacích jednotek, 1. VJ	33
Tabulka 5: Hospitační záznam ZŠ Vrchlického, 2. VJ	34
Tabulka 6: Schéma zařazených vyučovacích metod, 2.VJ.....	34
Tabulka 7: Hospitační záznam ZŠ Vrchlického, 3. VJ	35
Tabulka 8: Schéma zařazených vyučovacích metod, 3. VJ.....	36
Tabulka 9: Hospitační záznam ZŠ Sokolovská, 1. VJ	37
Tabulka 10: Schéma zařazených vyučovacích metod, 1. VJ.....	38
Tabulka 11: Hospitační záznam ZŠ Sokolovská, 2. VJ	39
Tabulka 12: Schéma zařazených vyučovacích metod, 2. VJ.....	40
Tabulka 13: Hospitační záznam ZŠ Sokolovská, 3. VJ	41
Tabulka 14: Schéma vyučovacích metod, 3. VJ	42
Tabulka 15: Hospitační záznam ZŠ Herbert H. CPS, 1. VJ	43
Tabulka 16: Schéma zařazených vyučovacích metod, 1. VJ.....	44
Tabulka 17: Hospitační záznam ZŠ Herbert H. CPS, 2. VJ	45
Tabulka 18: Schéma zařazených vyučovacích metod, 2. VJ.....	45
Tabulka 19: Hospitační záznam ZŠ Herbert H CPS, 3. VJ	46
Tabulka 20: Schéma zařazených vyučovacích metod, 3. VJ.....	46
Tabulka 21: Hospitační záznam ZŠ Beverly HMS, 1. VJ	47
Tabulka 22: Schéma zařazených vyučovacích metod, 1. VJ.....	48
Tabulka 23: Hospitační záznam ZŠ Beverly HMS, 2. VJ	49
Tabulka 24: Schéma zařazených vyučovacích metod, 2. VJ.....	50
Tabulka 25: Hospitační záznam ZŠ Beverly HMS, 3. VJ	51
Tabulka 26: Schéma zařazených vyučovacích metod, 3. VJ.....	51
Tabulka 27: Přehled jednotlivých částí VJ v minutách na ZŠ v ČR	53
Tabulka 28: Přehled jednotlivých částí VJ minutách na ZŠ v Ontariu	53
Tabulka 29: Přehled celkového času VJ na ZŠ v ČR a v Ontariu	54
Tabulka 30: Přehled četnosti výskytu jednotlivých částí VJ na ZŠ v ČR a v Ontariu	55
Tabulka 31: Přehled četnosti výskytu činností na ZŠ v ČR a v Ontariu	56

Tabulka 32: Četnost výskytu metod z fáze vyučovacího procesu na ZŠ v ČR a v Ontariu	
.....	58
Tabulka 33: Četnost výskytu vyučovacích metod z hlediska obsahu na ZŠ v ČR a v Ontariu	
.....	59
Tabulka 34: Četnost výskytu metod z hlediska analýzy vyučovacího procesu na ZŠ v ČR a v Ontariu	
.....	60
Obrázek 1: Grafy četnosti výskytu činností na ZŠ v ČR (Zdroj: vlastní)	57
Obrázek 2: Grafy četnosti výskytu metod z hlediska vyučovacího procesu (Zdroj: vlastní)	58
Obrázek 3: Grafy četnosti výskytu metod z hlediska obsahu na ZŠ v ČR a Ontariu (Zdroj: vlastní)	59
Obrázek 4: Grafy četnosti výskytu metod z hlediska analýzy vyučovacího procesu (Zdroj: vlastní)	60

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

Označení	Význam
aj.	a jiné
apod.	a podobně
č.	číslo
ČR	Česká republika
HMS	Heights Middle School
HCPS	Herbert H. Carnegie Public School
hod.	hodina
kcal	kilokalorie
m	metr
min.	minuta
obr.	obrázek
PD	pohybová dovednost
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
s	sekunda
TV	tělesná výchova
VJ	vyučovací jednotka
ZŠ	základní škol

ÚVOD

V současné době mládež v České republice i v zahraničí žije v moderním světě plném lákadel, nových technologií a tráví více času pasivně. Tyto faktory mají značný vliv na jejich způsob života a jejich zdravotní stav. Pro mnohé je předmět tělesná výchova jedinou pohybovou aktivitou každodenního života, proto je důležité, aby alespoň škola motivovala a zvýšila pozitivní vztah dětí k tomuto předmětu. Inspirací této bakalářské práce, ale i důležitým podmětem pro mé budoucí povolání učitele tělesné výchovy bylo nahlédnutí do hodin současné tělesné výchovy na základních školách.

Pozitivní průběh vyučovací hodiny závisí na mnoha faktorech, důležitou roli hraje dodržení struktury vyučovací jednotky, která je velmi dobře popsána v didaktice školní tělesné výchovy. Obsah hodiny tělesné výchovy, který se řídí Rámcovým vzdělávacím programem určený pro základní školy a zejména i na učiteli, který vhodně zařazuje vyučovací metody tak, aby žáky motivoval v průběhu celé vyučovací jednotky. Tyto činitele jsou nedílnou součástí celé vyučovací jednotky a poskytují pevný základ při hodinách tělesné výchovy.

Hlavním záměrem této práce je provést průzkum vyučovacích jednotek v 6.–8. ročnících základních škol. Jelikož jsem žila delší dobu v kanadském Ontariu, využila jsem kontaktů a po konzultaci s pedagogy místních škol mě umožnili navštívit základní školy a pozorovat průběh hodin tělesné výchovy. Šetřením hodin tělesné výchovy na základních školách v České republice chci zjistit, zda náplň, struktura, doba trvání jednotlivých částí vyučovací jednotky a vyučovací metody se shodují či odlišují od hodin tělesné výchovy v Ontariu. Na základě šetření zhodnotím vhodnost využívaných metod výuky.

1 CÍLE PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je na základě porovnání hodin tělesné výchovy 6.–8. tříd základních škol v Liberci a v Torontu provincii Ontario zhodnotit strukturu, obsahovou náplň a vhodnost používaných metod výuky.

Řešení bakalářské práce je tvořeno jednotlivými dílčími úkoly:

- rekapitulovat teoretické poznatky týkající se organizačních forem práce v tělesné výchově a vyučovacích metod,
- shrnout kurikulární dokumenty v České republice a v Ontariu,
- provést pozorování vyučovacích jednotek na dvou základních školách v Liberci a dvou základních školách v Torontu a vytvořit hospitační záznamy,
- na základě pozorovaných vyučovacích jednotek provést porovnání jejich struktury, náplně a metod výuky na školách v Liberci a v Ontariu,
- provést diskuzi o získaných výsledcích a dát doporučení do praxe.

2 SYNTÉZA POZNATKŮ

2.1 Organizační formy práce ve školní tělesné výchově

V této kapitole stručně charakterizují organizační formy z pohledu výchovně vzdělávacího procesu, vyučovací hodinu tělesné výchovy, strukturu a efektivitu vyučovací jednotky.

2.1.1 Organizační formy

Rychtecký a Fialová (2000, s. 138) charakterizují organizační formu jako: „*Vnější uspořádání organizačních a didaktických podmínek vyučování, v nichž se realizuje výchovně-vzdělávací proces*“.

Podle Rychteckého, Fialové (2000) organizační formy uplatňované v tělesné výchově jsou rozděleny do skupin na povinné, nepovinné, doplňkové a zájmové.

Do povinné organizační formy řadí:

- vyučovací jednotku TV v rozsahu 45 minut, minimálně 2krát týdně, doporučeny jsou 3 vyučovací jednotky týdně,
- výchovu k přírodě doporučenou v rozsahu 3 – 4 hodiny krát 60 minut mimo školní učební rozvrh na základní škole,
- zdravotní tělesnou výchovu, která je doplňkem pro zdravotně oslabené žáky III. zdravotní skupiny v rozsahu 2 vyučovacích jednotek týdně,
- plavecký výcvik, sportovní a lyžařské kurzy, které jsou pouze doporučovány.

Do nepovinné organizační formy podle nových školních osnov je zařazen předmět „sport a pohybové aktivity“ s rozsahem 2 hodin týdně. Obsahem jsou sporty a jiné pohybové aktivity. Předmět je nabízen žákům na základě jejich zájmu, daného věku a také dle vyhovujících podmínek školy.

Rychecký, Fialová (2000) definují doplňkové formy jako pohybově rekreační program, kde jsou zařazeny zdravotně kondiční činnosti. Mezi doplňkové formy patří:

- pohybově rekreační přestávky s dobou trvání 20 a více minut minimálně 2 krát týdně,
- rekreační cvičení s využitím dostupných prostor ve školách v jiných volno-časových úsecích režimu žáků,
- cvičení v hodinách jiných předmětů, kde jsou zahrnuty v první řadě protahovací, dechové a relaxační cviky.

Zájmové organizační formy TV představují pestrou škálu aktivit ve volném čase žáků jsou to především soutěže, zájmové kroužky, jednorázové akce, zájezdy, výlety, školní sportovní kluby.

Frömel (1983) se zmiňuje o specifických didaktických formách, které slouží ke zvýšení efektivity vyučovacího procesu a odstranění časových ztrát, trvající kratší časový úsek než 45 minut. Mezi tyto formy zařazuje doplňková cvičení, variabilní provoz a kruhový trénink.

2.1.2 Vyučovací hodina tělesné výchovy

Vyučovací jednotka je základní organizační formou povinného předmětu tělesná výchova. V České republice školní tělesná výchova je součástí povinného vzdělání v rozsahu 45 minut 2krát týdně. Třetí vyučovací jednotka je pouze doporučována školám, které mají vyhovující podmínky.

Podle Sýkory, Kostkové et al. (1985) chápeme vyučovací hodinu jako základní organizační formu výchovně vzdělávací práce ve škole a je přímo řízena učitelem, kde je zdůrazněna vedoucí úloha učitele, který nese plnou odpovědnost za dosažené výsledky ve výchovně a vzdělávací práci.

Podle Vilímové (2002) je vyučovací hodina relativně uzavřeným a samostatným celkem, který ale vždy úzce navazuje na předcházející i následující hodiny a je závažnou podmínkou účinnosti tělovýchovného procesu.

Fialová, Rychtecký (2000, s. 139) definují vyučovací jednotku jako: „*Relativně stabilně uspořádaný systém hlavních faktorů výchovně vzdělávacího procesu a jejich vzájemných vztahů, determinovaných obsahem a cílem učiva, prostorem, kde je uskutečňován, časem, v němž je realizován, psychickou i fyzickou úrovní žáků, zkušenostmi a předpoklady učitele a řadou dalších didaktických skutečností.*“

Fialová (2010) za hlavní faktory ovlivňující výuku tělesné výchovy považuje:

- učitele TV, vedení školy, ostatní pedagogické pracovníky, trenéry a cvičitele,
- žáky, spolužáky, tréninkové partnery, rodinné příslušníky,
- projekt (cíle, úkoly, učivo, organizační formy, didaktické postupy, metody, styly),
- podmínky (právní, personální, sociální, institucionální, regionální, pracovní, materiální).

Fialová, Rychtecký (2000) vyučovací hodinu tělesné výchovy člení podle různých kritérií. Z hlediska hlavních složek výchovně-vzdělávacího procesu rozlišují vyučovací jednotky na:

- diagnostické zahrnující i kontrolu,
- motivační (vzbuzují a prohlubují zájem),
- expoziční (seznamují s učivem, umožňují nácvik),
- fixační (upevňují, zdokonalují).

Z hlediska obsahu zařazených sportů člení vyučovací jednotky na:

- gymnastické,
- atletické,
- herní,
- úpolové aj.

Na základě pohlaví dělí vyučovací jednotky na:

- hodinu pro dívky,
- hodinu pro chlapce,
- koedukované hodiny (smíšené).

Z hlediska tematické činnosti rozlišují vyučovací jednotky na:

- monotematické hodiny - jsou orientované na rozvoj dovedností pomocí prostředků jednoho sportu, který zaplní svým obsahem celou vyučovací jednotku,
- polytematické (smíšené), kde jsou zahrnuty dva či více sportů a vzájemně nemusí spolu souviset.

Podle základního zaměření rozlišují vyučovací jednotky na:

- nácvičné,
- kontrolní,
- kondiční,
- rekreačně orientované,
- soutěžní aj.

Na základě intencionality člení na vyučovací jednotky:

- povinné tělesné výchovy,
- zdravotní tělesné výchovy,
- léčebné zdravotní výchovy,
- nepovinné tělesné výchovy.

2.1.2.1 Struktura vyučovací jednotky

Podstatným rysem ve vyučovací jednotce je zachovat stavbu vyučovací hodiny, která tvoří souhrn úseků v jejich vzájemných vztazích. V mnoha publikacích v teorii didaktiky tělesné výchovy se setkáváme s mírnými odchylkami a to s rozdělením vyučovací jednotky na 3 a více částí.

Fialová, Rychtecký (2000) uvádí, že není důležité ulpívat na jediné doporučené podobě, ale nutností je, aby každý pedagog rozuměl pedagogické, didaktické i fyziologické zákonitosti vyučovacího procesu a na této podstatě znalostí přizpůsobil konkrétní podobu vyučovací jednotky. Pro porovnání struktury vyučovacích jednotek uvádím níže několik příkladů. Dle Rychteckého, Fialové (2000) doporučená struktura vyučovací jednotky vypadá takto:

1. Úvodní část

Úvodní část trvá přibližně 12 minut. Cílem úvodní části je uvést žáky po tělesné i psychické stránce do vyučovací jednotky tělesné výchovy a vytvořit předpoklady ke splnění cílů vyučovací jednotky.

První dvě minuty jsou věnovány nástupu, seznámením s obsahem a cílem hodiny. Poté následují pomalá protahovací cvičení s dobou trvání přibližně 5 minut. Úkolem této části je preventivní příprava hybného systému (prokrvení, zvýšení tonusu, aktivace) a cílevědomé protažení svalových skupin, které je současně prevencí proti poškození při dynamické části. Na protahovací cviky navazuje část dynamická, která trvá přibližně 5 minut. Cílem je zabezpečit funkční a metabolickou přípravu a zároveň optimalizuje aktivační úroveň nervové soustavy. Srdeční frekvence je okolo 160 tepů/min.

2. Hlavní část

Hlavní část trvá přibližně 28 minut a je nejdůležitější složkou vyučovací jednotky. Na začátku hlavní části se doporučuje nácvik pohybových dovedností. Po náležitém vysvětlení, názorné ukázce a upozornění na kritická místa cvičení následuje nácvik. Doba trvání by neměla být delší než 10 minut, protože je náročná na udržení pozornosti žáků. V další fázi

vyučovací jednotky je doporučováno zařadit rychlostně silové pohybové činnosti. Celková doba trvání je zhruba 6 minut a v závěru hlavní části se doporučuje zahrnout opakování pohybových dovedností nebo rozvoj vytrvalostních schopností zvyšováním aerobní kapacity. Celková doba trvání je přibližně 12 minut s déle trvajícím cvičením nenáročného charakteru. Srdeční frekvence by se měla pohybovat okolo 120 tepů/min.

3. Závěrečná část

Závěrečná část trvá přibližně 5 minut. Na závěr hodiny je účelné zahrnout kompenzační cvičení s využitím strečinkových sestav s delší výdrží než v úvodní části. Kompenzační cvičení pomáhají disponovat s projevy celkové únavy pohybového aparátu. Cílem tohoto úseku je celkové uklidnění organismu po předchozí zátěži. V závěru hodiny je nutné zahrnout zhodnocení průběhu celé vyučovací jednotky, eventuálně vytknout chyby a současně pochválit žáky za předešlou činnost.

Podle Sýkory, Kostkové et al. (1985) doporučená struktura vyučovací jednotky vypadá takto:

1. Úvodní část

Tvoří cca 1/10 učebního času. Úvodní část se zahájí nástupem, a seznámením s úkoly, navozením atmosféry a současně se eviduje přítomnost žáků v hodině. Dále ověřuje připravenost na hodinu tělesné výchovy (cvičební úbor, vhodná cvičební obuv, úprava vlasů apod.). Do úvodní části jsou zařazeny cvičení rušná, převážně běh, chůze, skoky. Pokud učitel zvolí cvičení s náčiním či s náradím, je vhodné navazovat touto činností v části hlavní. Zamezí tak ztrátám při organizaci úklidu náčiní či náradí.

2. Průpravná část

Tvoří cca 2/10 učebního času. Průpravná část je příprava na hlavní část hodiny. V této části se doporučuje postupné procvičení, nácvik a upevnění správného držení těla, rozvíjení pohybových dovedností, výchova rytmického cítění, vedení k estetice pohybu. Průpravná část je často vedena na značkách. Je důležité využívat i jiná postavení žáků – v družstvech, volném seskupení, v určených tvarech apod. V hodinách monotematických jsou také uplatněny dva druhy průpravných cvičení:

- všeobecně rozvíjející zaměření,
- speciální zaměření se speciálními cviky pro hodiny basketbalu, fotbalu, atletiky apod.

3. Hlavní část

Tvoří cca 5 – 6/10 učebního času. Hlavní část je nejdůležitější úsek ke splnění úkolu celé vyučovací jednotky. Důraz se klade na rozvoj pohybových schopností, nácvik a osvojení pohybových dovedností, osvojování základů techniky a taktiky vybraných sportů, osvojování teoretických poznatků, prověřování úrovně pohybových schopností a stupně osvojení pohybových dovedností.

4. Závěrečná část

Tvoří cca 1 – 2/10 učebního času. Závěrečná část se věnuje uklidnění, zhodnocení plnění úkolů, uplatnění pocitu uspokojení z aktivity v hodině, naznačení perspektivy dalších vyučovacích hodin, hygiena.

Strukturu vyučovací jednotky Mužík a Krejčí (1997, s. 105) zobrazují do následujícího schématu uvedeného v Tabulce 1.

Tabulka 1: Struktura vyučovací jednotky

Společné	Tradiční v TV	Alternativní v TV	Doba trvání
Úvodní	Rušná a průpravná	Přípravná	10 ÷ 20 minut
Hlavní	Nácvik	Nácvičná	10 ÷ 15 minut
	Výcvik	Intenzivní	10 ÷ 15 minut
Závěrečná	Závěrečná	Zotavovací	5 minut

Zdroj: Mužík, Krejčí 1997

Podle Dvořákové (2012, s. 23) vypadá struktura vyučovací jednotky:

- úvodní – zahřívací,
- průpravná – rozcvičení,
- hlavní,
 - nácviková část s výukou nového učiva ,
 - výcviková část (kondiční),
- závěrečná.

1. Úvodní – zahřívací

Cílem úvodní části je rozehrátí organismu pro snadnější zvládnutí dalšího zatížení bez nebezpečí úrazu. Po příchodu do tělocvičny je vhodné nechat žákům volnou chvíli, aby se mohli volně pohybovat dle svých přání, ale při důsledném dodržení pravidel bezpečnosti. Poté

následuje seznámení s náplní celé vyučovací jednotky. Obsahem zahřívací části jsou různá lokomoční cvičení (chůze, běh, cval, poskočný krok apod.). Úvodní část je organizována v zástupech, dvojicích, po kruhu, volně v prostoru. Aktivita by měla být zajímavá a jednoduchá na pochopení.

2. Průpravná – rozcvičení

Cílem průpravné části je příprava organismu na další zatížení a složitější cvičení. Obsahem jsou uvolňovací a protahovací cvičení, která slouží k uvolnění kloubů a protažení svalů. Je také doporučováno zařadit posilovací cvičení fázických svalů jako prevenci svalových disbalancí.

3. Hlavní část

Cílem hlavní části VJ je žáky naučit nové dovednosti, opakovat získané dovednosti, zatížit organismus, a tím zesílit jejich zdatnost. V nácvikové části se žáci učí nové dovednosti a upevňují dovednosti z předešlé hodiny. Ve výcvikové části se snažíme o zvýšení intenzity pohybu a energetické náročnosti, obsahem jsou především cvičení dynamického charakteru s lokomocí eventuálně i s posilováním.

4. Závěrečná část

Závěr hodiny ukončí činnost, která děti spojí dohromady nějakým společným úkolem a prožitkem, který je vystaví nezbytnosti kooperace při řešení zadání. Kromě toho by měla závěrečná část obsahovat uvolnění a protažení zatížených svalových skupin a zhodnocení celé vyučovací hodiny.

2.1.2.2 Efektivita vyučovací jednotky

Efektivitu vyučovací jednotky lze chápat jako míru výsledků, kterých dosáhneme při realizování cílů a úloh tělesné výchovy.

Za základní kritéria Plíva et al. (1991) považuje:

1. Úroveň splnění cíle vyučovací hodiny.
2. Strukturu vyučovací jednotky z hlediska psychického a fyzického zatížení.
3. Využití vyučovací doby.
4. Účinnost funkční odezvy zvolených parametrů.

Podle výše uvedených kritérií Rychtecký, Fialová (2000) podrobně vysvětlují:

- ad 1. Pro splnění cíle vyučovací jednotky je důležité brát v úvahu místní podmínky, včetně pohlaví a věku žáků, vybavení škol, frekvenci VJ, počet žáků a didaktické zásady předávání učiva.
- ad 2. Z hlediska zatížení ve vyučovací jednotce by měl být udržen náležitý sled jednotlivých složek psychického a fyzického zatížení.
- psychické zatížení – v úvodní části VJ je důležité povzbudit žáky pro následující pohybovou činnost. Mluvíme o fázi emočně motivačních podnětů. V hlavní části tedy poznávací fázi se žáci učí pohybovým dovednostem. Jedná se o *socializační podněty*, které učí žáky spolupráci a dopomoci. V závěru této části nastupují volní zatížení, které žáky zbaví nepříznivého dojmu vyčerpanosti po déletrvající vytrvalostní zátěži,
 - fyzické zatížení – v úvodní části se realizuje rozvoj obratnosti (srdeční frekvence 120 – 130 tepů/min.) a rozvoj rychlosti (srdeční frekvence až 160 tepů/min), ale v další části hodiny je výuka zaměřena buď na sílu nebo vytrvalost.
- ad 3. Z hlediska využití vyučovací doby monitorujeme pedagogicky využitý čas a čas ztrátový.
- pedagogický čas – mluvíme o periodě, kdy žák je fyzicky a psychicky aktivní. Jde především o čistý cvičební čas, a dále čas, který je věnován přípravě náradí, výkladu a ukázce, poskytování záchrany a dopomoci aj.,
 - ztrátový čas – mluvíme o žakově pasivitě, tedy době čekání a nečinnosti. Jde o časový úsek, než přijde žák na řadu ke cvičení.

Poměr využití ztrátového a pedagogicky vyučovacího času měříme metodou chronometráže. Na stopkách je měřen čistý cvičební čas jednoho ze žáků. Obsah, typ vyučovací hodiny, počet žáků, vybavenost, velikost prostor může zajisté ovlivnit čistý cvičební čas daného žáka. Průměrná efektivita VJ představuje čistý cvičební čas 14 – 17 min. Za nadprůměrné hodnoty čistého cvičebního času lze uvést 17 min. a nad 22 minut čistého využití času je VJ hodnocena jako vynikající.

- ad 4. Z hlediska fyziologické účinnosti vyučovací jednotky by zatížení v hodinách tělesné výchovy mělo mít určitou minimální velikost. Tuto účinnost lze měřit různými metodami. Jednou z metod používaná na školách je metoda zjišťování energetického výdeje dle tabulek Vinařického. Aktivita stoj, leh, sed představují energetický výdej

100 kcal/hod. Aktivita klus, cvičení na místě prezentují energetický výdej 300 kcal/hod a v intenzivních aktivitách je předpokládán energetický výdej 1000 kcal/hod. Doporučená hodnota výdeje pro tělesnou výchovu je 240 kcal/hod. Z hlediska náročnosti a nepřesnosti výpočtů energetického výdeje v časových úsecích na hodiny je tato metoda nejméně využita ve školní praxi. Další metodou používanou při hodinách tělesné výchovy je metoda hodnocení známek únavy dle tabulek Zotova. Tato metoda sleduje barvu kůže, pocení, dýchání, koordinaci, vnímání pokynu učitele. Nejefektivnější a nejjednodušší metoda ve školní praxi je metoda sledování srdeční frekvence za využití telemetrie, sporttesteru a palpační metody (neinvazivní metoda, kde se hodnota odečítá přiložením bříšek prstů na tepnu).

2.2 Vyučovací metody

„Vyučovací metoda z pedagogického hlediska znamená záměrné, plánované uspořádání učiva, vyučovacích činností žáka tak, aby vzhledem k spolupůsobícím podmínkám byl co nejefektivněji dosažen cíl vyučování“ (Fialová, 2010, s. 57).

Podle Vilímové (2010) vyučovací metoda z pohledu učitele je zejména úmyslná volba učiva, jeho organizace a prostředek vzájemného působení se žáky.

V didaktické teorii se setkáváme s širokou škálou klasifikací vyučovacích metod. Na hodinách tělesná výchova, ale i v jiných předmětech se obvykle využívá Mojžíškovy klasifikace vyučovacích metod (1975). Přehled nejčastějších klasifikací je uveden dle Rychteckého, Fialové (2000) v tabulce 2.

Tabulka 2: Klasifikace vyučovacích metod

Kritérium:	Metody:
Fáze vyučovacího procesu:	seznamovací, nácvikové, zdokonalovací, zpevňovací, hodnocení
Obsah:	slovní, názorné, praktické
Analýzy vyučovacího procesu:	motivační, expoziční, fixační, diagnostické

Zdroj: Rychtecký, Fialová 2000

Z uvedeného schématu klasifikace vyučovacích metod popíši pro jasnější představu vyučovací metody dle kritéria analýzy vyučovacího procesu.

1. Metoda motivační

Podle Vilímové (2002) motivace žáků je nejdůležitějším faktorem, který ovlivňuje aktivitu žáků. Cílem je celkové zvýšení aktivity, osobního zájmu a orientace v učivu.

Vilímová (2002) člení aktivitu žáků do dvou úrovní. Motivační úroveň odhaluje a rozvíjí vztah žáka k předmětu a ve druhé úrovni – operační mluví o orientaci žáka v učivu.

Dále se zmiňuje o motivaci žáků související s uvědomovanými i neuvědomovanými potřebami. Potřeby ztělesňují vnitřní podmínky, které jsou určeny biologicky (potřeba pohybu, odpočinku, změny a opakování), sociálně (potřeba kontaktu, sebeuplatnění, dosažení cíle) i vlastní zkušeností (atraktivita, zájmová preference, aspirační úroveň, hodnotová orientace apod.).

Motivační stránka je tvořena i vnějšími podmínkami – incetivy (nabídky – pobídky). Tento soubor podmínek ovlivňuje učitel vhodným, rozmanitým výběrem – v podobě odměny, různé organizace soutěží, vytvářením sociálně-psychologického klimatu ve třídě (Vilímová, 2002).

Rychecký, Fialová in Morgun (2000) dělí motivační metody do 3 odlišných přístupů učitele, které by měly motivovat žáky k výuce. Jedná se o přístup individuální, typologický a topologický.

- Individuální přístup je zaměřen na konkrétního jednotlivce a je omezen na větší počet žáků. Tento přístup je doporučován učitelům, kteří učí žáky delší dobu a znají jejich potřeby a možnosti.
- Typologický přístup závisí na stejnorodosti třídy a společné motivaci pro celou třídu. Závisí na hodnotách a motivech typických žákům daného věku, pohlaví atd. Tento přístup je vhodný při nesoutěžním plánu pro celou třídu (kruhový trénink...). Tento přístup není účinný u vnitřně rozdílné třídy. U slabších jedinců v případě použití soutěžních programů, kde jsou žáci srovnáváni s výkonnostně lepšími žáky může dojít i ke snížení úrovně motivace nebo až k motivaci záporné.
- Topologický přístup se jeví jako nejvhodnější. Spojení obou předchozích přístupů umožňuje každému žákovi uspokojovat své potřeby, zájmy a hodnoty. Pomocí tohoto přístupu lze ovlivňovat snahu žáků a pocit jejich sebedůvěry. Žákům jsou poskytovány možnosti, aby nacházeli takové cíle, které mají pro ně osobní smysl.

2. Metoda expoziční

Dle Mojžíškovy klasifikace (1975) expoziční metody předávají obsah učiva žákovi učitelem. Jde o poznávací proces, tedy o osvojení nových pohybových dovedností, činností, vědomostí apod. V tělesné výchově se využívají 4 základní přístupy:

- přímý přenos poznatků od učitele na žáka (popis, výklad, vysvětlení atd.),
- zprostředkovaný přenos (ukázka, model, schéma, aj.),
- heuristický přístup (tvůrčí aktivita žáků),
- metody samostatné percepční činnosti žáků.

3. Metoda fixační

Podle Rychteckého, Fialové (2000) je tato metoda základním principem procvičování, zdokonalování, a upevňování již nacvičeného učiva. Cíl je zaměřen *na nácvik nových motorických dovedností nebo na cviky orientované na rozvoj pohybových schopností*.

U fixačních metod je důležité věnovat při nácviku pohybových dovedností pozornost odstraňování nežádoucích chyb v nacvičované dovednosti, zpřesnění rytmu, zlepšení kinestetické kontroly prováděných pohybů, vytvoření účinného systému sebekontroly nad prováděným pohybem, zpřítomnění vztahu mezi vnitřní a vnější zpětnou vazbou.

Podstatou fixačních metod je podávání zpětných informací, které závisí v první řadě na věku žáků (u mladších jedinců je důležité podávat častěji informace), na osobnostních vlastnostech (slabší jedince povzbuzovat, žáky s vysokými aspiracemi podněcovat méně) a povaze nacvičované dovednosti. Nelze opomíjet zpětnou informaci účinnou v pohybech, kde zraková sebekontrola je omezena nebo znemožněna. Při použití fixačních metod je důležité se vyvarovat častému opakováním cvičení, které vede k poklesu motivace a může zpomalit rozvoj v učení.

Na *rozvoj pohybových schopností* se využívají cviky v kombinaci zatěžování a zotavení (superkompenzace), mluvíme o frekvenci, trvání, intenzitě, délky a druhu odpočinku. V hodině TV se nejvíce využívá metoda *opakovaných úsilí* pro rozvoj rychlosti, pohyblivosti. U této metody je důležité dbát na přiměřenost zátěže a intervalů odpočinku mezi cvičeními. Další metodou je *nepřerušovaná metoda* zaměřená na rozvoj vytrvalosti. Je důležité dbát na délce trvání a přiměřenosti zátěží. Při aplikaci obou metod je podstatné zajistit bezpečnost žákům tím, že cvičení žáci znají a jsou bezpečná.

4. Metoda diagnostická

Jak uvádí Vilímová (2002) diagnostická metoda je součástí edukačního procesu, umožňuje úspěšně hodnotit a kontrolovat dosažené výsledky. *Vstupní diagnostika* zjišťuje vstupní předpoklady žáků pro nácvik dovedností a činností. Jedním ze způsobů ke zjištění předpokladu žáka jsou motorické testy sloužící k ověření rozvoje dovedností z důvodů žáků přecházejících z různých škol nebo z hlediska pro vnitřní diferenciaci třídy. *Průběžná diagnostika* kontroluje dílčí úspěšnost v učení (počet opakování, čas strávený v nácviku), poté se výsledky zaznamenají pomocí křivky učení. Tyto informace slouží učitelům měnit, upravovat učební plán, jeho cíle, vyučovací či výchovné metody. *Finální diagnostika* se týká uzavřených cyklů učiva, vztahuje se k půlroční nebo roční klasifikaci.

2.3 Pojetí tělesné výchovy v ČR a Ontariu Kanada

V České republice je *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělání, 1. – 9. ročník* celostátním a klíčovým vzdělávacím dokumentem. Vzdělávací program TV je v RVP ZV rozdělen do dvou skupin a určen pro 1. a 2. stupeň základních škol (Národní ústav pro vzdělání: RVP ZV, 2016).

V Kanadě neexistuje celostátní vzdělávací program, tudíž dle kanadské ústavy je odpovědnost za vzdělávání svěřena jednotlivým kanadským provinciím a teritoriím (Government of Canada, 2017).

Systém základních škol v Ontariu, ale i v celé Kanadě není rozdělen na dva stupně jako v České republice, ale ZŠ mají pouze jeden stupeň od 1. do 8. třídy. *Vzdělávací program pro Ontario, 1. – 8. ročník* je klíčovým dokumentem pro vzdělávání na základních školách. Vzdělávací dokument Ontaria je vypracován ve dvou verzích. V jedné verzi je obsah členěn dle ročníku a druhé verzi dle předmětu.

Ontarijský vzdělávací program TV *Zdraví a tělesná výchova, 1. – 8. ročník* je rozdělen do skupin minimálně po dvou ročnících, kde je shrnut obecný přehled pro dané období a dále je obsah dokumentu rozpracován dle jednotlivých ročníků (Ontario Ministry of Education, 2018).

2.3.1 Kurikulární dokumenty ve školní tělesné výchově v ČR

Vzdělávací obor „*Tělesná výchova*“ je v RVP ZV spolu se vzdělávacím oborem „*Výchova ke zdraví*“ začleněn do vzdělávací oblasti „*Člověk a zdraví*“, která se vymezuje a

realizuje s ohledem na věk žáků. V tělesné výchově je zahrnuta i zdravotní tělesná výchova. Vzdělávací obsah oblasti Člověk a zdraví prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí, které jej obohacují nebo využívají (Hrabinec et al. 2017, s. 61, 62).

V České republice školní tělesná výchova znamená výchovně-vzdělávací předmět a lze pokládat tento předmět za nejdominantnější organizační formu pohybové aktivity mládeže (Fialová, 2010).

Bakalářská práce se věnuje tělesné výchově na 2. stupni ZŠ 6. 7. a 8. tříd, tudíž níže uvádím pouze stručný přehled učiva pro 2.stupeň ZŠ.

Učivo školní tělesné výchovy na druhém stupni ZŠ je rozčleněno do tří základních sfér:

1. *Činnosti ovlivňující zdraví* – význam pohybu pro zdraví, příprava organismu, zdravotně zaměřené činnosti, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu, hygiena při TV, bezpečnost při pohybových činnostech.
2. *Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností* – pohybové hry, základy gymnastiky, rytmické a kondiční formy cvičení pro děti, průpravné úpoly, základy atletiky, základy sportovních her, turistika a pobyt v přírodě, plavání, lyžování a bruslení a další pohybové činnosti dle podmínek škol a zájmu žáků.
3. *Činnosti podporující učení* – komunikace v TV, organizace při TV, zásady jednání a chování, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností, měření a posuzování pohybových dovedností a zdroje informací o pohybových činnostech (Národní ústav pro vzdělání: RVP ZV, 2016).

2.3.2 Kurikulární dokumenty ve školní tělesné výchově v Ontariu

Zpracování ontarijského kurikula předmětu *Zdraví a tělesná výchova* pro primární vzdělávání je velmi detailně rozpracováno do kapitol a podkapitol v rozsahu 227 stran. Dle zmíněných informací týkajících se ontarijských základních škol bez rozčlenění na dva stupně je důležité poskytnout informace o vzdělávacím obsahu společně pro všechny ročníky. Následně vzhledem ke sledovanému tématu bakalářské práce popíši vzdělávací obsah pouze pro skupinu 7. – 8. ročníků a 6. ročník, který je zařazen do skupiny 4. – 6. ročníků.

Vzdělávací obsah pro všechny ročníky lze členit do 3 základních tematických okruhů:

1. *aktivní životní styl*

- aktivní účast – pravidelná účast, celoživotní pohybové aktivity, potěšení, motivace,
- tělesná zdatnost – tělesný rozvoj při denní pohybové aktivitě, osobní tělesný plán,
- bezpečnost – osobní bezpečnost, a bezpečnost ostatních během pohybových aktivit.

2. *pohybové kompetence*

- pohybové dovednosti (stabilita, schopnost pohybu, manipulace) a koncepce (tělesné uvědomování, úsilí, prostorové uvědomování), pohybové zásady,
- pohybové strategie – složky pohybových aktivit, strategie a taktiky v pohybových aktivitách jako celku.

Za zmínku stojí uvést, že vzdělávací obsah pro všechny ročníky týkající se pohybových kompetencí je zejména zaměřen na herní aktivity a pohybová cvičení, kde si žáci prohlubují a zdokonalují své vědomosti od 1. do 8. ročníků. Dále je obsah zaměřen na kolektivní a míčové sporty. Mezi běžné sportovní hry během vyučovací jednotky patří basketbal, volejbal, badminton, lakros, stolní tenis, kick-ball, water polo, americký fotbal, bocce, t-ball, tenis, fotbal, rugby, softbal. V kurikulárním dokumentu jsou zařazeny i sporty pro žáky se speciálními potřebami, kteří mají zrakové či jiné fyzické omezení. Mezi tyto sporty patří beep baseball, goal ball, wheelchair bocce, wheelchair basketball. Dále jsou v kurikulu zahrnuty a doporučeny i individuální a rekreační sporty, pro žáky, kteří upřednostňují sporty individuální před týmovými sporty, mezi tyto sporty patří vytrvalostní sporty (vytrvalostní běh, plavání, kondiční rychlá chůze, orientační běh), vodní sporty, tanec, gymnastika sportovní a moderní, atletika, venkovní aktivity jako jsou cyklistika, veslování, turistika, běh na lyžích, sjezdové lyžování, jízda na kajaku a na kánoji, triatlon, bruslení, sáňkování.

3. *zdravý životní styl*

- pochopení konceptu zdravý životní styl – pochopení faktorů ovlivňujících a přispívajících k rozvoji zdravého životního stylu,
- utváření představy zdravého životního stylu – vztah ke zdravému životnímu stylu, rozhodnutí v osobním rozvoji zdravého životního stylu a duševní pohody,

- pozitivní vztah ke zdravému životnímu stylu – pozitivní vztah a duševní pohoda k sobě samému a k okolnímu světu.

Do všech tematických okruhů uvedených výše prolínají tzv. „životní znalosti“. Hrají důležitou roli v celkovém zdravém rozvoji osobnosti souvisejícím s aktivním životním stylem, pohybových kompetencí a zdravým životním stylem. Pomáhají žákům rozvíjet pozitivní vztah k sobě samému, udržovat kladné vztahy s ostatními a používat kritické myšlení ve svém rozhodování a řešení problémů.

Dle vzdělávacího obsahu uvedeného výše stejné pro všechny ročníky uvádím přehled vzdělávacího obsahu dané pro skupiny 6. – 8. ročníky.

Přehled 6. ročníků

- ad 1. *Aktivní životní styl* – žák pokračuje v účasti v individuálních či malých skupinových aktivitách, ale je již seznámen i s celou řadou vedoucích činností. Rozšiřuje si schopnost převzít za sebe vlastní zodpovědnost. Žákovi jsou představeny nikoli jen nová pojetí související s fyzickou zdatností (aerobní vytrvalost, svalová síla a svalová vytrvalost, flexibilita) ale i faktory vnitřní a vnější týkající se tělesné námahy. Žák si vytváří schopnost ohodnotit úroveň své fyzické zdatnosti, kontroluje techniku ke zlepšení a stanovení pokročilejších cílů. Rozšiřuje si poznatky bezpečného chování během pohybových aktivit týkajících se i prevence.
- ad 2. *Pohybové kompetence* – žák si nadále rozvíjí stabilitu a pohybové dovednosti, ale prohlubuje si i pohybové specifické dovednosti (házení, chytání, držení). Pohybovými aktivitami pochopí jednoduchý princip pohybu ke zlepšení kvality pohybu a stability „pozice ready“. Učí se třídit pohybové hry a aktivity na základě společných rysů, učí se novým pohybovým strategiím, využívá taktické řešení pro zvýšení úspěchu při pohybových aktivitách.
- ad 3. *Zdravý životní styl* – žák se nadále seznamuje s pozitivními faktory, které ovlivňují jeho zdraví a zdraví ostatních v rodině a škole, ale zaměřuje se zejména na rozhodnutí související s jeho osobním zdravím. Schopnost přijímat rozhodnutí o stravovacích návycích, řídit své stravovací možnosti a stanovit cíle pro kvalitní zdravý způsob života. Učí se bránit nebezpečným situacím týkajících se šikany, zneužívání, násilí. Žák se dozví o nebezpečí návykových a škodlivých látek (tabáku, alkoholu, nedovolených drog), učí se předcházet a čelit těmto nástrahám. Vzhledem k blížícímu

se věku spojeným s obdobím „puberty“ si žák rozvíjí znalosti k pochopení fyzických, emočních a sociálních změn, kterým se chystá projít nebo je již zažívá.

Životní znalosti – žák si rozvíjí a upevňuje komunikační dovednosti týkající se mezilidských vztahů, prohlubuje si poznatky o sobě i vztazích ke svým vrstevníkům či okolí. Rozvíjí své kritické a tvořivé myšlení ke správnému rozhodování a řešení problémů.

Přehled 7. – 8. ročníků

- ad 1. *Aktivní životní styl* – žák pokračuje v upevňování a procvičování již nabytých pohybových dovedností z předchozích ročníků, doplňuje a rozšiřuje další znalosti v nových pohybových aktivitách. Důraz je kladen především na motivující faktory zahrnující způsoby k motivaci vrstevníků k pohybové aktivitě. Při pohybových aktivitách je nadále zdůrazněno sebehodnocení, sebekontrola a stanovení cílů, ale v konkrétnějším kontextu spojené s faktory ovlivňující postupy odborné přípravy ke zdokonalení pohybových dovedností. Žák se naučí předvídat a chránit se před vnějšími riziky a jak reagovat v nouzových situacích.
- ad 2. *Pohybové kompetence* – žák pokračuje v rozvoji pohybových dovedností. Pracuje již na složitějších kombinacích stability a PD a jejich použití ve vztahu k podmětům (např. jiným žákům, vybavení, hudbě) v jeho bezprostřední blízkosti. Upevňuje si manipulaci s míčem (házení, chytání, držení) v kombinaci a ve vztahu k vnějším podmětům (např. jiným žákům, vybavení, hraniční čáře) v herním prostoru. Je zahrnuta širší řada pohybových aktivit v rozdílném prostředí. Žák si prohlubuje znalosti o tom, jak využití různých taktik ovlivňuje jeho účast v pohybových aktivitách.
- ad 3. *Zdravý životní styl* – žák pokračuje studiem faktorů, které přispívají k rozvoji zdravého životního stylu k sobě samému a svému okolí. Prohlubuje si poznatky o zdravých stravovacích návycích spojené s koncepcí nutriční stravy a prevencí proti nemocem, tedy výběrem vlastní stravy podporující jeho zdravé stravování i stravování ostatních vrstevníků. Žák si rozšiřuje studie proti šikaně, obtěžování a násilnému chování a jejich následcích v osobním životě v tomto náročném období. Žák je seznámen s problematikou týkající se duševního zdraví a následným stresem, který může v tomto věku ovlivnit jeho duševní pohodu. Mezi klíčová témata patří i sexuální výchova spojená s prevencí neplánovaného těhotenství a pohlavních chorob, objasnění

sexuální orientace ovlivňující celkovou identitu žáka a náležité rozhodnutí v budoucím sexuálním životě a intimitě.

Životní znalosti – žák si nadále rozvíjí komunikační dovednosti v interakci s ostatními vrstevníky, vylepšuje své kritické a tvořivé myšlení, procvičuje postupy při řešení problémů, stanovení cílů, řešení sporů a svých rozhodnutí (Ontario Ministry of Education: The Ontario Curriculum Grade 1 – 8, Health and Physical Education, 2015).

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Cíle terénního šetření

Cílem praktické části bylo prozkoumat odlišnosti výuky tělesné výchovy na základních školách šestých, sedmých a osmých tříd v Liberci a v Torontu, hlavním městě provincie Ontario. Konkrétněji se tato práce zabývá strukturou VJ, jednotlivými částmi vyučovací jednotky v čase, její obsahovou náplní a metodami výuky TV.

3.2 Metodika terénního šetření

Šetření probíhalo v listopadu 2017 a v lednu 2018. V listopadu 2017 jsem navštívila dvě základní školy v Torontu a v lednu dvě základní školy v Liberci. Na všech základních školách průzkum probíhal v šestých, sedmých a osmých třídách. Celkem jsem odpozorovala 12 vyučovacích jednotek s 12 různými učiteli. K získání dat pro svou práci jsem si zvolila formu pozorování, která je jednou z empirických metod používaných v didaktice školní tělesné výchovy. Jelikož mi nebylo umožněno provést videozáznam pozorovaných VJ, snažila jsem se v rámci svých možností vyplnit detailní záznam do předem připraveného hospitačního archu.

Dle hospitačních záznamů uvedených v knížce od Tilengera et al 2006 jsem vytvořila svůj hospitační arch, kde jsem zaznamenala jméno školy, třídu, počet cvičících a necvičících, učivo, pomůcky, vyučovací metody, strukturu VJ, časový průběh VJ a obsahovou náplň vyučovací jednotky.

3.3 Charakteristika sledovaných škol

Státní základní školy *BEVERLY HEIGHTS MIDDLE SCHOOL* a *HERBERT H. CARNEGIE PUBLIC SCHOOL* se nachází v klidných vilových čtvrtích na předměstí Toronta. Kapacita ZŠ *BEVERLY HEIGHTS MIDDLE SCHOOL* je 15 učeben určené pouze pro žáky od šesté do osmé třídy. Škola je zaměřena především na výuku angličtiny s rozšiřujícím programem francouzského jazyka. Základní škola *HERBERT H. CARNEGIE PUBLIC SCHOOL* je určena pro žáky od první do osmé třídy, součástí školy je i mateřská škola pro děti od 4 let. Kapacita ZŠ je 21 učeben. Školy nemají školní jídelny ani školní družiny. Vybavení tělocvičen na obou základních školách v Torontu je velice podobné. Pro náš tělovýchovný systém je nedostačující dle plnění požadavků RVP ZV pro 2. stupeň základních škol. Avšak vybavenost tělocvičen splňuje požadavky kurikula pro základní školy v Ontariu.

Náčiní, náradí a různé pomůcky slouží pouze pro výuku sportovních a pohybových her. V nářadovně jsou kužely, branky, žíněnky, ale snad všechny typy míčů pro výuku míčových her, rovněž lavičky umístěné podél tělocvičen. V každé škole je jedna velká tělocvična, kterou lze oddělit mechanickou oponou v případě dvou probíhajících výuk TV najednou. Chlapecké a dívčí šatny jsou umístěny vedle tělocvičny. Součástí školních areálů jsou venkovní sportoviště pro basketbal, klasický či americký fotbal. Ze zajímavosti, každá škola má v rozpočtu na rok pro nákup náčiní nebo náradí pouze 1200 kanadských dolarů. Dle vyučujících je tato suma nevyhovující a směšná.

Státní základní školy *VRCHLICKÉHO* a *SOKOLOVSKÁ* se nacházejí na okraji města Liberce. Jsou situovány v klidné části blízko sebe. *ZŠ VRCHLICKÉHO* je zaměřena na výpočetní techniku. K dispozici je 21 učeben z toho 17 kmenových, 2 odborné učebny na počítače a 4 učebny pro poloodborné předměty (fyzika, výtvarná výchova, pracovní činnosti, hudební výchova). V 1. patře je umístěna jedna velká tělocvična. Dále součástí školy jsou 4 místnosti vyhrazené pro školní družinu a jedna místnost pro školní jídelnu. Školní klub je umístěn v suterénu školy. *ZŠ SOKOLOVSKÁ* poskytuje úplné základní vzdělání s důrazem na všestrannost získaných dovedností a vědomostí. Kladem této školy je 3hodinová dotace pro výuku TV. K dispozici je 21 učeben, z toho 16 kmenových a 5 učeben pro odborné předměty, školní jídelna, školní klub a školní družina. Součástí školy jsou 2 tělocvičny. Na *ZŠ* je bazén, který využívají žáci této školy. Právě třetí vyučovací jednotka je věnována kurzům plavání 1. – 6. tříd. Bazén využívají i žáci ze *ZŠ Vrchlického* a jiných externích škol na povinných kurzech plavání v 2. a 3. ročníku. Základní školy sdílí nový, moderně zrenovovaný venkovní sportovní areál sloužící pro výuku atletiky, basketbalu, fotbalu... a také různým sportovním akcím, závodům či každoroční školní olympiádě. Vybavení tělocvičen na obou *ZŠ* odpovídá všem požadavkům dle RVP ZV.

3.4 Výsledky šetření

V této kapitole je proveden podrobný rozbor dvanácti odpozorovaných vyučovacích jednotek na základních školách v České republice a na základních školách v Ontariu zaznamenaný do hospitačních záznamů.

3.4.1 Hospitační záznamy vyučovacích jednotek v ČR

Šest odpozorovaných vyučovacích jednotek týkajících se základních škol v České republice je zaznamenáno v tabulkách uvedených níže. Do hospitačních archů bylo zaznamenáno učivo, škola, prostředí, třída, náradí, náčiní či pomůcky, počet cvičících a

necvičících a číslo vyučovací jednotky. Pod každým hospitačním záznamem vyučovací jednotky jsem zobrazila schéma, které podává přehled využitých vyučovacích metod během vyučování. Vyučovací metody jsou aplikovány dle nejčastějších klasifikací, které Rychtecký, Fialová uvádí v didaktice školní tělesné výchovy (2000, s.128).

3.4.1.1 Škola A: ZŠ Vrchlického

Na základní škole Vrchlického jsem odpozorovala 3 vyučovací jednotky.

Tabulka 3: Hospitační záznam ZŠ Vrchlického, 1. VJ

Učivo/Cíl:		návčik – skok přes kozu, výcvik – výmyk, střelba na koš (basketbal)	
Škola:	ZŠ Vrchlického	Prostředí:	velká tělocvična
Třída:	7. A/7. B CHLAPCI	Náradí:	hrazda, koza, žíněny, odrazový můstek
Počet cvičících:	23 žáků	Náčini:	basketbalové míče
Počet necvičících:	2 žáci	Vyučovací jednotka:	1.
Část VJ	Čas	Náplň	
Úvodní část	0:00	Nástup: ANO, zahájen píšťalkou, dvojřad podle tříd, hlásí jeden ze žáků. Docházka: ANO Náplň hodiny: ANO hrazda – výmyk (zdokonalení PD) skok přes kozu rozkročmo, skrčmo (návčik PD) basketbal – střelba na koš z místa (zdokonalení PD)	
	0:03	Rušná část: ANO Běh – 1 písknutí sed, 2 písknutí leh	
	0:05	Varianty běhu – 1 písknutí cval stranou, 2 písknutí běh pozadu, 3 písknutí krok poskočný.	
Průpravná část	0:06	Rozčvičení : ANO, rozčvičku vede učitel, protažení (strečink) hlavních svalových skupin celého těla, převážně cviky vsedě.	
	0:10	Konec rozčvičky, nástup dvojřad, rozdělení žáků do 3 skupin: 1. skok přes kozu 2. hrazda 3. basketbal	
Hlavní část	0:12	Příprava náradí poté zahájení pohybových činností. 1. skupina: návčik PD skoku přes kozu rozkročmo, skrčmo, nejdříve ukázka učitelem, návčik s dopomocí učitele 2. skupina : ukázka učitelem, žáci cvičí samostatně, střelba na koš 3. skupina: ukázka učitelem, žáci cvičí samostatně zdokonalování PD výmyku na hrazdě, vzájemná dopomoc žáků	
	0:21	Výměna družstev.	

	0:30	Poslední výměna družstev.
	0:40	Společný úklid nářadí
Závěrečná část	0:42	Nástup: ANO, učitel dává povel k nástupu píšťalkou, hlášení vede jeden ze žáků. Zhodnocení hodiny: ANO, pochvala, ale i výtky za malou nekázeň při hodině.

Zdroj: vlastní

Tabulka 4: Schéma zařazených vyučovacích jednotek, 1. VJ

Klasifikace vyučovacích metod		
Fáze vyučovacího procesu	Obsah	Analýza vyučovacího procesu
seznamovací, nácvikové, zdokonalovací, zpevňování, hodnocení	slovní, názorné, praktické	motivační, expoziční, fixační

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 5: Hospitační záznam ZŠ Vrchlického, 2. VJ

Učivo/Cíl:	nácvik – skok na trampolíně, výcvik – fotbal, střelba na bránu		
Škola:	ZŠ Vrchlického	Prostředí:	velká tělocvična
Třída:	6.A/6.B DÍVKY	Náradí:	trampolína, velká duchna
Počet cvičících:	18 žáků	Náčíní:	fotbalové míče a branky
Počet necvičících:	0	Vyučovací jednotka:	2.
Část VJ	Čas	Náplň	
Úvodní část	0:00	Nástup: ANO, jednořad, zahájen píšťalkou, nástup hlásí jedna ze žáků. Docházka: ANO Náplň hodiny: ANO trampolína – skok rozkročmo, skrčmo. kotoul letmo (nácvik PD) fotbal – střelba na branku (zdokonalení PD)	
	0:02	Rušná část: ANO Vybíjená s velkým balónem pouze na jedné polovině tělocvičny, kdo je vybit, 10 dřepů nebo 5 žabáků.	
	0:05	Učitelka přidává do hry další balón, kdo je vybit 7krát sedy – lehy.	
Průpravná část	0:07	Rozcvičení: ANO, rozcvičku vede jedna ze žáků, protažení hlavních svalových skupin ve stoje a vsedě; učitelka připravuje náradí na hlavní část.	
	0:13	Konec rozcvičky, rozřazení žáků do 2 družstev: trampolína fotbal	
Hlavní část	0:15	1. skupina – nácvik skoku rozkročmo, skrčmo, kotoul letmo na trampolíně, nejdříve ukázka učitelkou, vysvětlení, poté dopomoc při nácviku. 2. skupina – samostatně střelba míčem na branku, žačky cvičí samostatně.	
	0:27	Výměna družstev.	
	0:39	Společný úklid náradí a náčiní.	
Závěrečná část	0:41	Protažení zatížených svalových skupin. Cvičení vede jedna ze žáků, cviky vsedě.	
	0:44	Nástup: ANO, hlášení jednou ze žáků	

Zdroj: vlastní

Tabulka 6: Schéma zařazených vyučovacích metod, 2.VJ

Klasifikace vyučovacích metod		
Fáze vyučovacího procesu	Obsah	Analýza vyučovacího procesu
seznamovací, nácvikové, zdokonalovací, hodnocení	slovní, názorné, praktické,	motivační, expoziční, fixační

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 7: Hospitační záznam ZŠ Vrchlického, 3. VJ

Učivo/Cíl:		dribling s basketbalovým míčem, nácvik dvojtlaku		
Škola:		ZŠ Vrchlického	Prostředí:	velká tělocvična
Třída:		8.A/8.B DÍVKY	Náradí:	
Počet cvičících:		10 žáků	Náčinní:	basketbalové míče
Počet necvičících:		1 žák	Vyučovací jednotka:	3.
Část VJ	Čas	Náplň		
Úvodní část	0:00	Nástup: ANO, jednořad, nástup hlásí jedna ze žákyň Docházka: ANO Náplň hodiny: ANO, basketbal – dribling, dvojtlak (nácvik PD)		
	0:03	Rušná část: ANO, dribling s míčem po čáře okolo tělocvičny →		
	0:05	→ změna cval stranou + dribling s míčem		
Průpravná část	0:07	Rozcvičení: ANO, rozcvičku vede učitelka. Protážení s basketbalovým míčem; ruce vzpaženy s míčem – úklon vpravo, vlevo; míč obtáčíme rukami okolo pasu; stoj rozkročný přenášíme váhu s míčem vlevo, vpravo; s míčem provádíme osmičku mezi nohama; sed snožný – míč kutálíme po nohách směrem ke špičkám a nazpátek; sed rozkročný – míč kutálíme z levé strany na pravou a zpět; leh na břicho, ruce vzpaženy s míčem a zvedáme trup směrem nahoru.		
Hlavní část	0:13	Dívky rozřazeny do dvou družstev, na pravé a levé straně od basketbalového koše, přibližně asi 45° a 4 m od koše. Učitelka vysvětluje nácvik dvojtlaku a formou ukázky provede úkon, poté poukazuje na nejčastější chyby v nácviku.		
	0:15	Na povel píšťalkou se dívky střídají zleva či zprava. Učitelka neustále opravuje chyby.		
	0:28	Konec nácviku, hra basketbal – jeden tým obdrží barevné dresy, učitelka se zapojuje do hry, poněvadž je pouze 9 dívek.		
	0:29	Začátek hry		
	0:33	Přerušování hry, trestný hod, učitelka opět vysvětluje pravidla basketbalu z předešlých hodin („out“ za červenou čarou).		
	0:41	Konec hry a uklid náčiní.		
Závěrečná část	0:42	Nástup: ANO, hlášení vede jedna ze žákyň. Zhodnocení : ANO, vytýká nejčastější chyby při nácviku dvojtlaku, ale také pochvala.		

Zdroj: vlastní

Tabulka 8: Schéma zařazených vyučovacích metod, 3. VJ

Klasifikace vyučovacího procesu		
Fáze vyučovacího procesu	Obsah	Analýza vyučovacího procesu
seznamovací, nácvikové, zdokonalovací, hodnocení	slovní, názorné, praktické	motivační, expoziční

Zdroj: vlastní

3.4.1.2 Škola B: ZŠ Sokolovská

Na základní škole Sokolovská jsem odpozorovala 3 vyučovací jednotky.

Tabulka 9: Hospitační záznam ZŠ Sokolovská, 1. VJ

Učivo/Cíl:		kruhový trénink, fotbal – zápas	
Škola:		ZŠ Sokolovská	Prostředí: velká tělocvična
Třída:		6.A/6.B CHLAPCI	Náradí:
Počet cvičících:	21 žáků	Náčiní a pomůcky:	švihadla, malé medicimbaly, žíněnky, tyče – šplh, 2 malé branky, rozlišovací dresy, fotbalový míč
Počet necvičících:	3 žáci	Vyučovací jednotka:	1.
Část VJ	Čas	Náplň	
Úvodní část	0:00	Příchod učitele s žáky do tělocvičny Nástup: ANO, dvojřad podle tříd Docházka: ANO Náplň hodiny: ANO, kruhový trénink, zápas ve fotbale	
	0:03	Rušná část: ANO Pohybová hra na babu po dvojicích.	
	0:05	Obměna: ve dvojicích předávají babu a tvoří řetěz do té doby než pochytaří všechny spolužáky.	
Průpravná část	0:08	Rozcvičení: ANO, vede jeden ze žáků, učitel kontroluje správnost provedení, protažení celého těla ve stoje a pak i vsedě.	
Hlavní část	0:11	Příprava náradí a náčiní na kruhový trénink. 5 stanovišť – výměna po 30s, 4 opakování. Po každém opakování 30 s přestávka. 1. šplh na tyči 2. sedy – lehy na žíněnkách 3. dřepy 4. skok přes švihadla různými styly 5. kliky s medicimbálem – střídání levé či pravé ruky (opora)	
	0:13	Ukázka učitelem.	
	0:14	Zahájení kruhového tréninku, učitel kontroluje a povzbuzuje žáky k činnosti.	
	0:26	Ukončení kruhového tréninku, uklid náradí a náčiní, příprava náradí a náčiní na fotbal, rozřazení do 4 týmů.	
	0:27	Zahájení zápasu po 3 minutách, 2 týmy sedí na lavičkách, učitel rozhodčí.	
	0:30	Výměna družstev.	
	0:33	Výměna: hrají 2 poražené týmy.	
	0:36	Výměna: hrají 2 vítězné týmy – nerozhodně.	

	0:39	Střelba na branku bez brankáře, 3 hráči proti 3, kdo střelí více gólů, vyhrává.
	0:42	Úklid náradí a náčiní.
Závěrečná část	0:44	Nástup: ANO, dvojřad dle tříd. Zhodnocení: ANO, učitel chválí žáky.

Zdroj: vlastní

Tabulka 10: Schéma zařazených vyučovacích metod, 1. VJ

Klasifikace vyučovacího procesu		
Fáze vyučovacího procesu	Obsah	Analýza vyučovacího procesu
zdokonalovací, zpevňovací, hodnocení	slovní, názorné, praktické	motivační, expoziční

Zdroj: vlastní

Tabulka 11: Hospitační záznam ZŠ Sokolovská, 2. VJ

Učivo/Cíl:		pohybové hry s míčem		
Škola:		ZŠ Sokolovská	Prostředí:	velká tělocvična
Třída:		7.A/7.B CHLAPCI	Náradí:	
Počet cvičících:		20 žáků	Náčiní a pomůcky:	volejbalové míče, kužely
Počet necvičících:		1 žák	Vyučovací jednotka:	2.
Část VJ	Čas	Náplň		
Úvodní část	0:04	Příchod učitele do tělocvičny. Nástup: ANO, dvoj řad dle tříd. Docházka: ANO Náplň hodiny: ANO		
	0:06	Rušná část: ANO běh okolo tělocvičny, 5 opakování		
Průpravná část	0:08	Rozcvičení: ANO, vede jeden ze žáků, protažení horních i dolních partií těla ve stoje a vsedě, na konci průpravné části zařazeno 10 kliků.		
Hlavní část	0:12	Příprava náčiní na pohybové hry. Rozřazení do družstev do dvou zástupů po 10 žácích. Učitel pokládá kužely pro jedno a druhé družstvo podél tělocvičny do formy slalomu. Každý z žáků má jeden míč.		
	0:15	2 krát opakování – slalom okolo kuželů s míčem, nazpátek pouze přímý běh.		
	0:18	2 krát opakování – změna. Druhý žák vybíhá v době kdy první žák je u druhého kužele, slalom, nazpátek pouze přímý běh.		
	0:21	2 krát opakování – obměna. Jednou rukou slalom dribling, druhou rukou se musí dotknout kužele, nazpátek pouze přímý běh		
	0:24	2 krát opakování – změna. Dribling a dotknutí kužele a na konci střelba na basketbalový koš, zpáteční běh.		
	0:27	2 krát opakování. Slalom s míčem – fotbal – vedení míče, zpáteční přímý běh s míčem.		
	0:33	2 krát opakování. Obměna – První žák v družstvu má pouze míč, v zástupu žáci jsou ve stoji rozkročením. První žák vybíhá slalomem tam i zpět, dobíhá za posledního spolužáka a posílá míč spodem.		
	0:37	2 krát opakování. Změna – První žák má pouze míč, vybíhá slalomem tam i zpět, dobíhá za posledního žáka, předává míč vrchem.		
	0:41	Úklid náčiní.		
Závěrečná část	0:44	Nástup: Ne, žáci jsou shromážděni pouze okolo učitele. Zhodnocení hodiny: ANO, učitel vytýká žákům jejich neposlušnost, nekázeň při pohybových aktivitách.		

Zdroj: vlastní

Tabulka 12: Schéma zařazených vyučovacích metod, 2. VJ

Klasifikace vyučovacího procesu		
Fáze vyučovacího procesu	Obsah	Analýza vyučovacího procesu
zdokonalovací, hodnocení	slovní	motivační

Zdroj: vlastní

Tabulka 13: Hospitační záznam ZŠ Sokolovská, 3. VJ

Učivo/Cíl:		lakros, výcvik hodů a chycení míčku, hra		
Škola:	ZŠ Sokolovská		Prostředí:	malá tělocvična
Třída:	7.A/7.B DÍVKY		Náradí:	
Počet cvičících:	14 žáků		Náčiní a pomůcky:	malé branky, lakrosové pálky a míčky na lakros
Počet necvičících:	2 žáci		Vyučovací jednotka:	3.
Část VJ	Čas	Náplň		
Úvodní část	0:00	Příchod učitele s žáčkami do tělocvičny. Nástup: ANO Docházka: ANO Náplň hodiny: ANO, výcvik hodů a chytání míčku v Lakrosu, hra Lakros.		
	0:03	Rušná část: ANO, běh 4 kola okolo tělocvičny.		
Průpravná část	0:06	Rozcvička: ANO, rozcvičku vedou 2 žákyně, protažení hlavních svalových partií ve stoje a vsedě. Zapojena i dynamická cvičení na konci rozcvičení.		
Hlavní část	0:10	Příprava náradí a náčiní.		
	0:11	Dívky rozřazeny do 2 družstev stojící podél tělocvičny naproti sobě. Výcvik – hod a chycení míčku. <ol style="list-style-type: none"> Míček na zemi, pomocí pátky zvedají míček do sítě v pálce, 5 opakování. Dívky stojí naproti sobě zhruba 7 m. Úkolem dívek 1. družstva je hod míčkem dívkám z druhého družstva a ty míček chytají a naopak. Žačky v jedné skupině obcházejí s pátkou a v něm míček okolo další skupiny. Úkolem této skupiny je bránit svůj míček, aby dívky z druhé skupiny jim míček pátkou neshodily na podlahu. 		
	0:20	Žačky stojí dvojřad na jedné straně tělocvičny 1 skupina běží s pátkou (míček v síťce) do poloviny tělocvičny, míček položí na zem, běží nazpátek, poté se vrací k míčku a střílejí z poloviny tělocvičny na dvě branky umístěné na druhé straně tělocvičny. To samé provádí druhá skupina.		
	0:23	Střelba na branku z různých vzdáleností.		
	0:27	Konec výcviku, příprava na hru Lakros, rozřazení do 3 družstev, učitel vysvětluje pravidla hry.		
	0:30	Začátek hry, střídání družstev po 3 minutách.		
	0:39	Konec hry a úklid náčiní a náradí.		
Závěrečná část	0:43	Nástup: ANO Zhodnocení hodiny: ANO		

Zdroj: vlastní

Tabulka 14: Schéma vyučovacích metod, 3. VJ

Klasifikace vyučovacího procesu		
Fáze vyučovacího procesu	Obsah	Analýza vyučovacího procesu
zdokonalovací, zpevňovací, hodnocení	slovní, názorné, praktické	fixační, motivační

Zdroj: vlastní

3.4.2 Hospitační záznamy vyučovacích jednotek v Ontariu

Hospitační záznamy se týkají 6 odpozorovaných vyučovacích jednotek na základních školách v Ontariu. Do hospitačních archů uvedených v tabulkách níže bylo zaznamenáno učivo, škola, prostředí, třída, nářadí, náčiní či pomůcky, počet cvičících a necvčících a číslo vyučovací jednotky. Pod každým hospitačním záznamem vyučovací jednotky jsem zobrazila schéma, které podává přehled využitých vyučovacích metod během vyučování. Vyučovací metody jsou aplikovány dle nejčastějších klasifikací, které Rychtecký, Fialová (2000, s. 128) uvádí v didaktice školní tělesné výchovy.

3.4.2.1 Škola C: ZŠ Herbert H. Carnegie Public School

V textu je ZŠ Herbert H. Carnegie Public School dále uváděna zkratkou HCPS z důvodu dlouhého názvu školy. Na ZŠ Herbert HCPS jsem odpozorovala 3 vyučovací jednotky.

Tabulka 15: Hospitační záznam ZŠ Herbert H. CPS, 1. VJ

Učivo/Cíl:		volejbal, výcvik přihrávky vrchem, vybíjená		
Škola:		ZŠ Herbert HCPS	Prostředí:	velká tělocvična
Třída:		6.B	Nářadí:	
Počet cvičících:		28 žáků	Náčiní:	volejbalové míče
Počet necvčících:		2 žáci	Vyučovací jednotka:	1.
Část VJ	Čas	Náplň		
Úvodní část	0:00	Příchod žáků do tělocvičny a převlečení do cvičebního úboru.		
	0:09	Nástup: NE Docházka: ANO, děti sedí na zemi. Náplň hodiny: NE		
		Rušná část: NE		
Průpravná část		Rozcvička: NE		
Hlavní část	0:10	Rozřazení žáků do dvou družstev, žáci v kruhu, pan učitel si všímá, že žačky nemají ani sportovní obuv, posílá je sednou na lavičku. Přihrávky vrchem v kruhu.		
	0:18	Přerušení nácviku. Další rozřazení do zástupů po 4 žacích, stojí naproti sobě a naproti stojící dítě chytá míč. Přihrávka vrchem (košíček). Pan učitel upozorňuje na chyby, nahození musí být vysoké a správné postavení rukou na balónu.		
	0:20	Přerušení výcviku. Učitel formou ukázky provede správnou přihrávku vrchem, děti pokračují ve výcviku.		
	0:25	Další rozřazení žáků do 2 družstev do kruhu. Děti již soutěží, který tým má vyšší skóre v přihrávání vrchem bez dopadu míče na zem.		

	0:35	Konec soutěže, úklid volejbalových míčů.
	0:36	Vybíjená.
	0:40	Konec hry.
Závěrečná část	0:41	Nástup: NE Zhodnocení hodiny: NE Odchod žáků do šaten.

Zdroj: vlastní

Tabulka 16: Schéma zařazených vyučovacích metod, 1. VJ

Klasifikace vyučovacích metod		
Fáze vyučovacího procesu	Obsah	Analýza vyučovacího procesu
zdokonalovací, zpevňovací, hodnocení	slovní, názorné, praktické	motivační, expoziční, fixační

Zdroj: vlastní

Tabulka 17: Hospitační záznam ZŠ Herbert H. CPS, 2. VJ

Učivo/Cíl:		volejbal, výcvik přihrávky vrchem, vybíjená		
Škola:		ZŠ Herbert HCPS	Prostředí:	malá tělocvična
Třída:		7.B	Náradí:	
Počet cvičících:		24 (2 děti nepřevlečeny, pouze sportovní obuv)	Náčíní:	volejbalové míče
Počet necvičících:			Vyučovací jednotka:	2.
Část VJ	Čas	Náplň		
Úvodní část	0:00	Příchod žáků do tělocvičny a převlečení do cvičebního úboru.		
	0:13	Nástup: NE Docházka a náplň hodiny: ANO		
	0:14	Rušná část: ANO, běh okolo tělocvičny, 2 kola – první kolo běh vpřed, druhé kolo běh pozadu.		
Průpravná část		Rozcvička: NE		
Hlavní část	0:15	Rozřazení žáků do 4 družstev, žáci ve 4 skupinách utvořili kruh, přihrávají si spodem či vrchem; paní učitelka pouze vytýká nejčastější chyby.		
	0:39	Úklid volejbalových míčů.		
Závěrečná část	0:40	Nástup: NE Zhodnocení hodiny: NE Odchod žáků do šaten.		

Zdroj: vlastní

Tabulka 18: Schéma zařazených vyučovacích metod, 2. VJ

Klasifikace vyučovacích metod		
Fáze vyučovacího procesu	Obsah	Analýza vyučovacího procesu
zdokonalovací, zpevňovací, hodnocení	slovní, praktické	motivační, fixační

Zdroj: vlastní

Tabulka 19: Hospitační záznam ZŠ Herbert H CPS, 3. VJ

Učivo/Cíl:		fotbal – zápas		
Škola:		ZŠ Herbert HCPS	Prostředí:	malá tělocvična
Třída:		8.C	Náradí:	Lavičky
Počet cvičících:		25 (4 žáci nepřevlečení, pouze sportovní obuv)	Náčíní:	fotbalové míče, branky,
Počet necvičících:			Vyučovací jednotka:	3.
Část VJ	Čas	Náplň		
Úvodní část	0:00	Příchod žáků do tělocvičny a převlečení do cvičebního úboru. Nástup: NE Docházka a náplň hodiny: NE Rušná část: NE		
Průpravná část		Rozcvička: NE		
Hlavní část	0:05	Příprava náradí na sportovní hru fotbal (zápas), branky, 4 lavičky, jedna lavička z každé strany branky, aby se míč nekutálel za branku při střelbě.		
	0:08	Rozřazení žáků do 4 družstev, 2 týmy hrají, 2 týmy sedí na lavičce		
	0:09	Zahájení zápasu.		
	0:16	Výměna družstev, děti se navzájem povzbuzují a fandí.		
	0:21	Výměna týmů, hrají týmy, které prohrály.		
	0:26	Hrají týmy, které vyhrály.		
	0:31	Ukončení zápasu a vyhlášení vítězného týmu.		
	0:34	Úklid náradí a náčiní.		
Závěrečná část	0:36	Nástup: NE Zhodnocení hodiny: NE Odchod žáků do šaten.		

Zdroj: vlastní

Tabulka 20: Schéma zařazených vyučovacích metod, 3. VJ

Klasifikace vyučovacích metod		
Fáze vyučovacího procesu	Obsah	Analýza vyučovacího procesu
zdokonalovací, hodnocení	slovní, praktické	motivační

Zdroj: vlastní

3.4.2.2 Škola D: ZŠ Beverly Heights Middle School

V textu ZŠ Beverly Heights Middle School dále uváděna zkratkou ZŠ Beverly HMS z důvodu dlouhého názvu. Na základní škole D byly odpozorovány 3 vyučovací jednotky.

Tabulka 21: Hospitační záznam ZŠ Beverly HMS, 1. VJ

Učivo/Cíl:		americký fotbal – popis míče, správná technika nácviu uchopení, hodů a chycení míče	
Škola:		ZŠ Beverly HMS	Prostředí: velká tělocvična
Třída:		6.A	Náradí:
Počet cvičících:		24 (5 dětí nepřevlečeno, pouze sportovní obuv)	Náčíní: míče na americký fotbal
Počet necvičících:			Vyučovací jednotka: 1.
Část VJ	Čas	Náplň	
Úvodní část	0:00	Příchod žáků do tělocvičny a převlečení do cvičebního úboru.	
	0:09	Nástup: NE Docházka: ANO, žáci sedí na zemi. Náplň hodiny: ANO	
	0:12	Rušná část: ANO, 3 kola běh okolo tělocvičny, 5krát sedy - lehy, 5 kliků.	
Průpravná část		Rozcvička: NE	
Hlavní část	0:14	Žáci si sedají na zem, učitel popisuje míč amerického fotbalu, správné držení míče a postavení hráče při hodě. Míč je vyroben ze 4 kusů kůže ve tvaru zrna, míč má jeden velký šev, 8 stehů, barvy hnědé. Tvar míče je vyroben pro snadnou uchopitelnost a lehkost hodů hráčem. Učitel formou ukázky a výkladem vysvětluje správnou techniku uchopení a hodů míče. Stojím bočně pravá či levá noha vpřed v mírném podřepu, balón držím mezi švy, ukazováček směřuje do rohu míče.	
	0:22	Nácvik uchopení a hodů míčem. Rozdělení žáků do 6 skupin po čtyřech. Každému žákovi ve skupině je přiděleno číslo od jedné do čtyř. Učitel řekne dvě čísla najednou, žáci uchopí míč a hodí míčem na druhou stranu tělocvičny. Učitel opravuje žákům nejčastější chyby.	
	0:26	Obměna nácviu, nácvik v kruhu po 3 dětech. Učitel obchází skupiny a kontroluje, vytýká nejčastější chyby.	
	0:36	Konec nácviu hodů míčem, žáci sedají do kruhu, učitel vysvětluje správnou techniku chycení míče.	
	0:38	Nácvik hodů a chycení míče ve dvojicích.	
	0:42	Učitel přerušuje nácvik, vysvětluje správnou vzdálenost hodů, čím jsem dále, tím se míč více točí.	
	0:44	Úklid náčiní.	
Závěrečná	0:45	Nástup: NE	

část		Zhodnocení hodiny: NE Odchod žáků do šaten.
------	--	--

Zdroj: vlastní

Tabulka 22: Schéma zařazených vyučovacích metod, 1. VJ

Klasifikace vyučovacích metod		
Fáze vyučovacího procesu	Obsah	Analýza vyučovacího procesu
seznamovací, nácvikové, hodnocení	slovní, názorné, praktické	motivační, expoziční

Zdroj: vlastní

Tabulka 23: Hospitační záznam ZŠ Beverly HMS, 2. VJ

Učivo/Cíl:		volejbal – nácvik podání vrchem, sportovní hry basketbal a fotbal	
Škola:	ZŠ Beverly HMS	Prostředí:	malá tělocvična
Třída:	7.D	Náradí:	lavičky
Počet cvičících:	28 (4 žáci nepřevlečení, pouze sportovní obuv)	Náčíní:	volejbalové míče, fotbalové a basketbalové míče
Počet necvičících:		Vyučovací jednotka:	2.
Část VJ	Čas	Náplň	
Úvodní část	0:05	Příchod třídy s učitelem na hodinu TV. Učitel nepřevlečen, pouze sportovní obuv. Děti již převlečené do cvičebního úboru. Nástup: NE Docházka a náplň hodiny: NE.	
	0:06	Rušná část: ANO Žáci rozdělení do dvou zástupů vedle sebe. Běh okolo tělocvičny 4 kola. Učitel se účastní běhu.	
	0:09	Žáci – 3 družstva. Závod, který tým vyhraje. Na zapísknutí běží ke žluté čáře (nejblíže), nazpátek, k červené a zpátky a k bílé čáře (nejdále). Opakování dvakrát.	
Průpravná část		Rozcvička: NE	
Hlavní část	0:14	Nácvik podání vrchem. Učitel formou výkladu a ukázky vysvětluje správnou techniku podání a upozorňuje na nejčastější chyby.	
	0:15	Zahájení nácviku. Učitel opravuje chyby.	
	0:24	Konec nácviku, příprava náčiní a náradí na fotbal a basketbal. Žáci rozdělují malou tělocvičnu lavičkami.	
	0:26	Žáci rozřazeni do 4 týmů. 2 týmy hrají na jedné straně tělocvičny fotbal na druhé straně basketbal.	
	0:40	Konec hry, úklid náčiní a náradí.	
	0:42	Odchod žáků do šaten, učitel čeká na žáky.	
Závěrečná část	0:45	Nástup: NE, Zhodnocení VJ: NE Společný odchod žáků a učitele z tělocvičny.	

Zdroj: vlastní

Tabulka 24: Schéma zařazených vyučovacích metod, 2. VJ

Klasifikace vyučovacích metod		
Fáze vyučovacího procesu	Obsah	Analýza vyučovacího procesu
nácvikové, zdokonalovací, hodnocení	slovní, názorné, praktické	motivační, expoziční

Zdroj: vlastní

Tabulka 25: Hospitační záznam ZŠ Beverly HMS, 3. VJ

Učivo/Cíl:		pohybové hry		
Škola:		ZŠ Beverly HMS	Prostředí:	velká tělocvična
Třída:		8.C/8.D	Náradí:	4 lavičky
Počet cvičících:		45, VJ řídí 2 učitelé TV při velkém počtu žáků.	Náčiní a pomůcky:	basketbalové míče, 4 kužely
Počet necvičících:			Vyučovací jednotka:	3.
Část VJ	Čas	Náplň		
Úvodní část	0:00	Příchod žáku do tělocvičny a převlečení do cvičebního úboru.		
	0:05	Nástup: NE Docházka: ANO, každý učitel dělá docházku jedné třídy. Náplň hodiny: NE		
		Rušná část: NE		
Průpravná část		Rozcvičení: NE		
Hlavní část	0:11	Pohybová hra „Chobotnice“ s míčem – žáci rozděleny do dvou družstev, každé družstvo je na jedné straně. Uprostřed tělocvičny stojí 3 žáci s balóny. Na povel přebíhají na druhou stranu, pokud je běžící žák zasažen žákem stojícím uprostřed, žák jde doprostřed také s míčem, hra končí až jsou všichni vybiti žáky uprostřed tělocvičny.		
	0:16	Konec pohybové hry, příprava náčiní a náradí na další pohybovou hru.		
	0:18	Rozřazení do dvou týmů po 20 žácích. Každému z žáků ve skupině je přiřazeno číslo od 1 do 10. Lavičky, na kterých žáci sedí jsou umístěny podélně naproti sobě a spolu se 4 kužely v rozích tvoří čtverec o velikosti 15 na 15 metrů. Basketbalové míče jsou umístěny uprostřed hřiště. Žáci na povel a vyvolání svého čísla obíhají kužele a lavičky soupeře, dobíhají pro basketbalový míč a driblingem dobíhají ke koši. Kdo první hodí koš, získává pro svůj tým bod. Hráči jsou vyvoláváni 2 na 2, 3 na 3, 4 na 4.		
	0:20	Zahájení hry.		
Závěrečná část	0:45	Ukončení hry, odchod žáků do šaten, jeden z učitelů a 4 žáci uklízejí lavičky, míče, kužely. Nástup: NE. Zhodnocení VJ: NE.		

Zdroj: vlastní

Tabulka 26: Schéma zařazených vyučovacích metod, 3. VJ

Klasifikace vyučovacích metod		
Fáze vyučovacího procesu	Obsah	Analýza vyučovacího procesu
zdokonalovací, hodnocení	slovní, názorné	motivační

Zdroj: vlastní

4 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ A DISKUZE

Tato kapitola se zabývá podrobným rozбором výsledků z 12 odpozorovaných vyučovacích jednotek zaznamenaných ve výše uvedených tabulkách. Rozbor dat se týká 6 odpozorovaných jednotek na ZŠ v ČR a 6 odpozorovaných jednotek na ZŠ v Ontariu. Na základě odpozorovaných jednotek je rozbor dat převeden do tabulek. Některé z tabulek jsou zobrazeny pomocí grafů pro lepší přehled. U každé tabulky je zahrnuta stručná diskuze týkající se výsledků odpozorovaných jednotek. V tabulkách je vyhodnocena doba trvání jednotlivých částí v minutách, celkový čas VJ, struktura VJ, obsahová náplň VJ a četnost využití vyučovacích metod.

Z terénního šetření vyplynuly zásadní okolnosti týkající se především struktury a obsahové náplně vyučovacích hodin TV. Časová dotace předmětů na základních školách v Ontariu je velmi odlišná. Není to pouze pro hodiny TV, ale pro veškeré další předměty. Každá škola v Ontariu si stanovuje ve školních osnovách časový průběh vyučování. Na základní škole C vyučovací hodiny trvají pouze 40 minut a na základní škole D je délka VJ 48 minut. Překvapivým zjištěním na ontarijských základních školách bylo, že žáci nemají přestávky mezi vyučovacími hodinami sloužící především k přípravě na další předmět, pouze polední hodinovou pauzu. Příchod do šaten a čas na převlečení do cvičebního úboru na hodinu TV byl především věnován v úvodní části vyučovací hodiny, proto byla již struktura VJ narušena. Z tohoto důvodu do tabulek uvádím pouze skutečný čas začátku úvodní části. Náplň hodin TV v ontarijských školách je rovněž rozdílná, i když v kurikulárním ontarijském dokumentu, který je velmi detailně rozpracován píše o různorodosti pohybových aktivit. Realita se velmi odlišovala od psané verze. Dle mého zjištění tyto sporty jsou pouze doporučovány školám, ale praktikovány jsou pouze v mimoškolních aktivitách žáků, kteří si chtějí prohloubit a zdokonalit pohybové dovednosti a rozvíjet pozitivní vztah ke zdravému a aktivnímu životnímu stylu. Na základních školách není například zahrnuta gymnastika, chybí veškeré vybavení. Přes tyto nedostatky hlavním důvodem bylo, že učitelé nejsou kvalifikováni vyučovat gymnastiku. I kurs lyžování a plavání nejsou zařazeny z důvodu neproškolení učitelů na ZŠ. Z tohoto důvodu nelze posoudit a porovnat přesnou strukturu VJ dle didaktiky školní tělesné výchovy uvedenou v teoretické části. V tabulkách pouze poukáži a okomentuji rozdílnost struktury, doby trvání a obsahové náplně VJ. Využití vyučovacích metod na základních školách v ČR a Ontariu se již tak neliší.

4.1 Výsledky šetření zaměřené na dobu trvání jednotlivých částí VJ

V tabulkách č. 15 a č. 16 je zaznamenán přehled jednotlivých částí vyučovacích jednotek v minutách na základních školách v České republice a základních školách v Ontariu.

Tabulka 27: Přehled jednotlivých částí VJ v minutách na ZŠ v ČR

VJ	ZŠ v ČR							
	ZŠ A				ZŠ B			
	Úvodní část	Průpravná část	Hlavní část	Závěrečná část	Úvodní část	Průpravná část	Hlavní část	Závěrečná část
1.	6	6	30	3	8	3	33	1
2.	7	8	26	4	4	4	32	1
3.	7	6	29	3	6	4	33	2

Zdroj: vlastní

Tabulka 28: Přehled jednotlivých částí VJ minutách na ZŠ v Ontariu

VJ	ZŠ v Ontariu							
	ZŠ C				ZŠ D			
	Úvodní část	Průpravná část	Hlavní část	Závěrečná část	Úvodní část	Průpravná část	Hlavní část	Závěrečná část
1.	1	0	31	0	5	0	31	0
2.	2	0	25	0	9	0	34	0
3.	0	0	31	0	6	0	34	0

Zdroj: vlastní

4.2 Výsledky šetření zaměřené na dobu trvání celkového času VJ

V tabulce č. 29 podávám pro lepší přehled konkrétní údaje skutečného času výuky a podíl v procentech který tento čas tvoří z VJ. Je třeba upozornit na to, že vyučovací jednotka v ČR je konstantní na všech státních školách 45 minut, oproti školám v provincii Ontario, kde VJ jsou proměnné. Na ZŠ C je VJ 40 minut a v ZŠ D je 48 minut.

Tabulka 29: Přehled celkového času VJ na ZŠ v ČR a v Ontariu

VJ	ZŠ v ČR		ZŠ v Ontariu	
	ZŠ A	ZŠ B	ZŠ C	ZŠ D
1.	45	45	32	36
2.	45	41	27	43
3.	45	45	31	40
Celkový čas [min.]	45	44	30	40
Celkový čas [%]	100	98	75	83

Zdroj: vlastní

4.3 Výsledky šetření zaměřené na strukturu VJ

Z tabulky č. 30 je zřejmé, že na základních školách v Ontariu není naprosto dodržena struktura vyučovací jednotky. Chybí průpravná část, která je zaměřena na protažení hlavních svalových skupin a dynamická cvičení. Dále není ve vyučovacích jednotkách zařazena závěrečná část, která je věnována cvičením na uvolnění a protažení zatížených svalů, nástupu a zhodnocení celé vyučovací hodiny.

Za zmínku stojí uvést rekapitulaci z hospitačních záznamů odpozorovaných vyučovacích jednotek. Sice v tabulce č. 30 na ZŠ v Ontariu je zaznamenáno pět ze šesti odpozorovaných jednotek dodržení úvodní části, ale vždy v každé jednotce v úvodní části chyběl nástup, či docházka, náplň hodiny nebo část rušná. Nástup byl proveden pouze 2krát, docházka 5krát, náplň hodiny 4krát a rušná část 5krát ze šesti odpozorovaných jednotek.

Na základních školách v ČR dle odpozorovaných jednotek struktura vyučovacích hodin byla dodržena, pouze v závěrečné části chyběla cvičení na uvolnění a protažení zatížených svalů. Pouze v 1 vyučovací jednotce tato cvičení byla zařazena.

Tabulka 30: Přehled četnosti výskytu jednotlivých částí VJ na ZŠ v ČR a v Ontariu

VJ	Četnost výskytu na ZŠ v ČR	Četnost výskytu na ZŠ v Ontariu
Úvodní část	6	5
Průpravná část	6	0
Hlavní část	6	6
Závěrečná část	6	0

Zdroj: vlastní

4.4 Výsledky šetření zaměřené na obsah

V tabulce 31 jsou zaznamenány výsledky četnosti výskytu činností zaměřené na obsahovou náplň VJ. Pro lepší představu je Tabulka 31 následně znázorněna pomocí grafů na obrázku č.1.

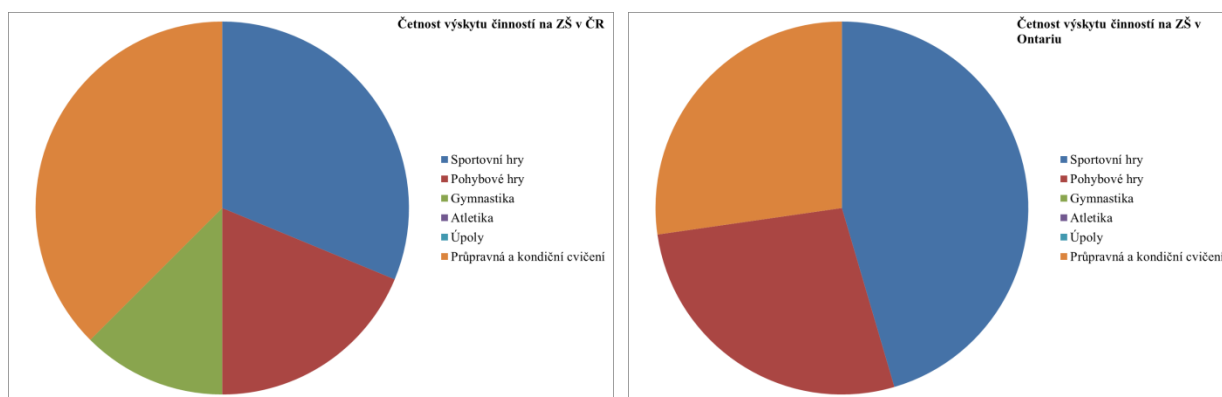
Na základních školách v ČR byly v každé VJ zařazovány průpravná a kondiční cvičení. Nejvíce převládaly v úvodní a průpravné části a navazovaly i do hlavní části. Další činností byly sportovní hry. Mezi nejčastější sportovní hry byly zařazovány sportovní hry basketbal a fotbal. Pouze v jedné VJ jsem měla možnost odpozorovat hodinu věnovanou netradiční sportovní hře „Lakros“. Do žádné vyučovací jednotky nebyly zařazeny úpoly nebo estetické a kondiční cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem. Vzhledem k ročnímu období jsem neměla možnost sledovat u navštívených škol hodiny atletiky, neprobíhal kurs plavání ani lyžování.

Na základních školách v Ontariu jsou zařazovány nejvíce sportovní hry, které jsou převážnou náplní hodin tělesné výchovy. V odpozorovaných jednotkách jsem měla možnost shlédnout hodiny basketbalu, fotbalu, volejbalu či amerického fotbalu. Další nejčastější náplní hodin byly pohybové hry. Průpravná a kondiční cvičení byly zahrnuty pouze ve 3 odpozorovaných jednotkách. Do žádné VJ nebyly zařazeny cvičení s hudbou nebo úpoly. Odpozorované jednotky byly uskutečněny na začátku zimního období, proto jsem neměla možnost shlédnout hodiny atletiky.

Tabulka 31: Přehled četnosti výskytu činností na ZŠ v ČR a v Ontariu

Náplň VJ	Četnost výskytu činností na ZŠ v ČR	Četnost výskytu činností na ZŠ v Ontariu
Sportovní hry	5	5
Pohybové hry	3	3
Gymnastika	2	0
Atletika	0	0
Úpoly	0	0
Průpravná a kondiční cvičení	6	3

Zdroj: vlastní

Obrázek 1: Grafy četnosti výskytu činností na ZŠ v ČR (Zdroj: vlastní)

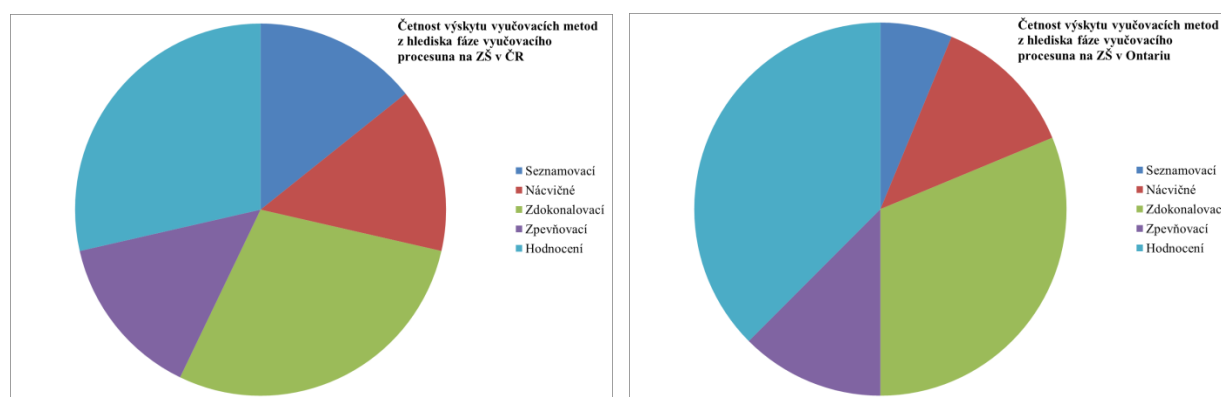
4.5 Výsledky šetření vyučovacích metod z hlediska fáze vyučovacího procesu

Tabulka 32 podává přehled výskytu vyučovacích metod ve VJ z hlediska fáze vyučovacího procesu na ZŠ v ČR a v Ontariu. Tabulka 32 je následně zobrazena pomocí grafů na obrázku č. 2.

Tabulka 32: Četnost výskytu metod z fáze vyučovacího procesu na ZŠ v ČR a v Ontariu

Metody	ZŠ v ČR		ZŠ v Ontariu	
	Četnost výskytu [-]	Četnost výskytu [%]	Četnost výskytu [-]	Četnost výskytu [%]
Seznamovací	3	50	1	17
Nácvikové	3	50	2	33
Zdokonalovací	6	100	5	83
Zpevňování	3	50	2	33
Hodnocení	6	100	6	100

Zdroj: vlastní

Obrázek 2: Grafy četnosti výskytu metod z hlediska vyučovacího procesu (Zdroj: vlastní)

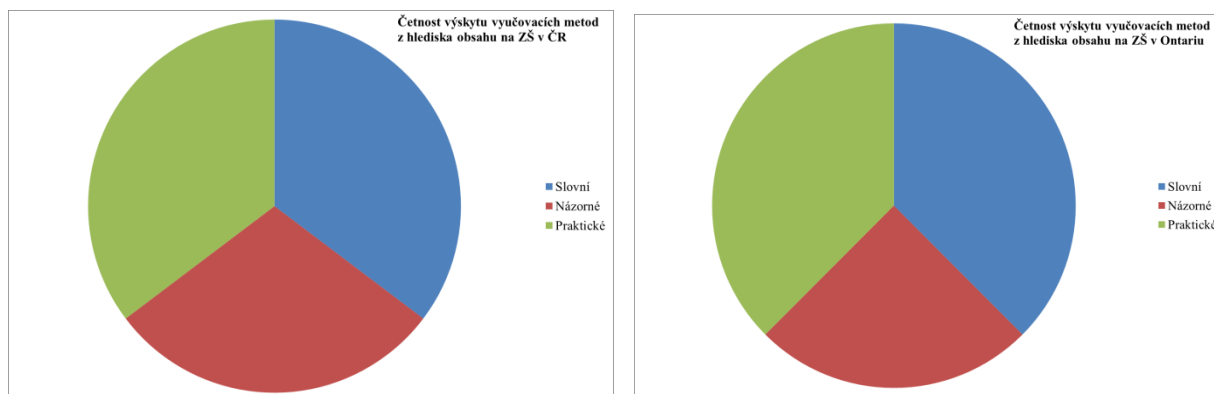
4.6 Výsledky šetření vyučovacích metod z hlediska obsahu

Tabulka 33 podává přehled četnosti výskytu vyučovacích metod ve VJ z hlediska obsahu na ZŠ v ČR a na ZŠ v Ontariu. Tabulka 33 je znázorněna pomocí grafů na obrázku č. 3.

Tabulka 33: Četnost výskytu vyučovacích metod z hlediska obsahu na ZŠ v ČR a v Ontariu

Metody	ZŠ v ČR		ZŠ v Ontariu	
	Četnost výskytu [-]	Četnost výskytu [%]	Četnost výskytu [-]	Četnost výskytu [%]
Slovní	6	100	6	100
Názorné	5	83	4	67
Praktické	6	100	6	100

Zdroj: vlastní

Obrázek 3: Grafy četnosti výskytu metod z hlediska obsahu na ZŠ v ČR a Ontariu (Zdroj: vlastní)

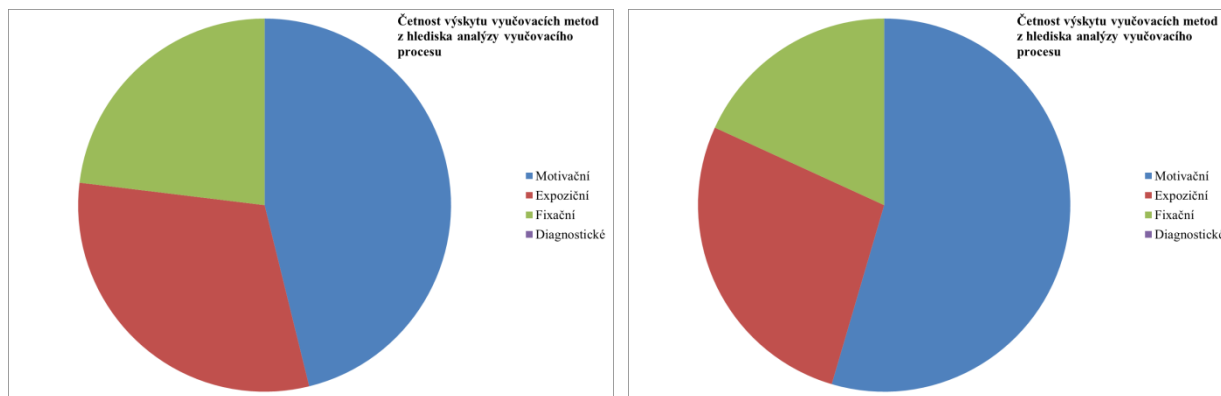
4.7 Výsledky šetření metod z hlediska analýzy vyučovacího procesu

Tabulka 34 podává přehled četnosti vyučovacích metod ve VJ z hlediska analýzy vyučovacího procesu na ZŠ v ČR a na ZŠ v Ontariu. Pro lepší představu je Tabulka 34 znázorněna pomocí dvou grafů na obrázku č. 4.

Tabulka 34: Četnost výskytu metod z hlediska analýzy vyučovacího procesu na ZŠ v ČR a v Ontariu

Metody	ZŠ v ČR		ZŠ v Ontariu	
	Četnost výskytu [-]	Četnost výskytu [%]	Četnost výskytu [-]	Četnost výskytu [%]
Motivační	6	100	6	100
Expoziční	4	67	3	50
Fixační	3	50	2	33
Diagnostické	0	0	0	0

Zdroj: vlastní

Obrázek 4: Grafy četnosti výskytu metod z hlediska analýzy vyučovacího procesu (Zdroj: vlastní)

5 ZÁVĚR A DOPORUČENÍ

Cílem této práce bylo porovnat strukturu, obsahovou náplň a vyhodnotit vhodnost vyučovacích metod na základních školách v ČR a v kanadské provincii Ontario.

V teoretické části bakalářské práce byly popsány organizační formy práce ve školní tělesné výchově, vyučovací metody a stručná charakteristika kurikulárních dokumentů v České republice a Ontariu.

Pro realizaci praktické části bylo využito metody pozorování. Údaje byly zaznamenány do předem vypracovaných hospitačních listů. Veškeré výsledky byly podrobně vyhodnoceny, zaznamenány do tabulek či grafů a doplněny diskuzí. Na základě hospitačních záznamů a vyhodnocených výsledků jsem dospěla k zásadnímu závěru. Strukturu či obsahovou náplň vyučovacích jednotek na základních školách v Ontariu nelze porovnávat s poznatky uvedené v teoretické části. Zásadním zjištěním bylo nevědomost učitelů ZŠ v Ontariu týkající se struktury vyučovací jednotky. Náplň hodin TV v ontarijských školách je rovněž rozdílná, i když v kurikulárním ontarijském dokumentu, který je velmi rozsáhlý a detailně rozpracován píše o různorodosti pohybových aktivit. Realita se velmi odlišovala od psané verze. Posledním z dílčích cílů bylo vyhodnotit vhodnost zařazovaných vyučovacích metod. Na základních školách v ČR i v Ontariu byly vhodně zařazovány do všech vyučovacích jednotek dle poznatků uvedené v teoretické části.

Učitelům základních škol v České republice bych pouze doporučila pokračovat v dosavadní výuce tělesné výchovy, lpět na udržení struktury vyučovací jednotky, obsahové náplně i vhodném výběru vyučovacích metod. Na základních školách v Ontariu bych přepracovala celý školský systém.

Z mého pohledu předmět tělesná výchova na základních školách v ČR je považován stále za předmět jako kterýkoliv jiný, kdežto i přes kladný přístup učitelů tělesné výchovy na ontarijských školách je žáky tento předmět považován pouze za čas k odreagování od jiných školních povinností. Přístup žáků k předmětu tělesná výchova je velmi negativní a hodiny tělesné výchovy jsou přizpůsobeny pouze jejich zájmům. Věřím, že tělesná výchova na ZŠ v ČR nedospěje do stadia jako na ZŠ v Ontariu a české školství bude usilovně pracovat na udržení určitého řádu a pravidel pro výuku tělesné výchovy.

Jsem velice ráda za realizaci tohoto projektu. Terénní šetření bylo nejen zkušeností a poučením, ale i přínosem a motivací pro moji další pedagogickou praxi.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- DVOŘÁKOVÁ, H., 2012. *Školáci v pohybu: tělesná výchova v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3733-1.
- FIALOVÁ, L., 2010. *Aktuální témata didaktiky: Školní tělesná výchova*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246- 1854-8.
- FIALOVÁ, L., et al. 2014. *Vzdělávací oblast Člověk a zdraví v současné škole*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2885-1.
- FRÖMEL, K., 1983. *Vyučovací jednotka tělesné výchovy: určeno pro stud. Tělesné výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. 235 s.
- HRABINEC, J., et al., 2017. *Tělesná výchova na 2. stupni základní školy*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-3625-2.
- MOJŽÍŠEK, L., 1975. *Vyučovací metody*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- MUŽÍK, V., KREJČÍ, M., 1997. *Tělesná výchova a zdraví*. 1. vyd. Olomouc: Hanex. ISBN 80-85783-17-7.
- PLÍVA, M., et al., 1991. *Didaktika tělesné výchovy: Vybrané kapitoly IV*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN: 80-7066-416-9.
- RYCHTECKÝ, R., FIALOVÁ, L. 2000. *Didaktika školní tělesné výchovy*. Vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-659-7.
- SÝKORA, F., KOSTKOVÁ, J., et al., 1985. *Didaktika tělesné výchovy*. 1. vyd. Praha: SPN. 216. s.
- Tilinger, P., et al., 2006. *Průvodce pedagogickými praxemi v tělesné výchově a sportu*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-1241-0.
- VILÍMOVÁ, V., 2002. *Didaktika tělesné výchovy*. 1. vyd. Brno: Paido. ISBN 80-7315-033-6.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

- ONTARIO MINISTRY OF EDUCATION, 2015. *Health and Physical Education. The Ontario Curriculum Grades 1 – 8*. Vyd. Ontario: Queen's Printer. ISBN: 978-1-4606-0390-1.

Seznam použitých internetových zdrojů

Government of Canada: Education in Canada 2017 [online]. [cit. 17. 5. 2017]. Dostupné z: <https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/services/new-immigrants/new-life-canada/enrol-school.html>

Národní ústav pro vzdělání: RVP ZV 2016 [online]. [cit. 4. 5. 2017]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2017.pdf

Ontario Ministry of Education: The Ontario Curriculum Elementary 2018 [online]. [cit. 24. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.edu.gov.on.ca/eng/curriculum/elementary/>